

Fortsatt begränsad tillväxt

Den exportviktade globala BNP tillväxten förväntas öka i begränsad omfattning även 2016. Detta medför att efterfrågan för teknikindustri i Sverige blir fortsatt lägre än normalt. Euro länderna har i viss mån kvicknat till, men motverkas samtidigt av dämpad efterfrågan i s.k. tillväxtländer som Kina samt genom låg tillväxt på vår största exportmarknad Norge. Efterfrågan för tillverkare av investeringsvaror är låg medan för tillverkare av motorfordon är utsikterna bättre.

Teknikproduktionen i Sverige förväntas öka 3,5 procent i år och med 2,5 procent 2016. Bidraget till produktionstillväxten både i år och nästa år kommer i stort sett bara från tillverkare av motorfordon. Efterfrågan på arbetskraft är sammantaget låg. Antalet anställda minskar 2015 och 2016 även om efterfrågan på enskilda yrkeskategorier eller i enskilda företag varierar betydligt.

Globala konjunkturindikatorer som PMI och OECD:s ledande indikatorer har försämrats allt mer det senaste halvåret. Följaktligen börjar affärsläget bli mindre gynnsamt. I Norge och Finland fortsätter en låg efterfrågan 2016. I Tyskland är läget starkare än Frankrike och Italien.

I USA förväntas en gradvis dämpning som en följd av den nu snart femåriga expansionen. I Brasilien och Ryssland blir självfallet den ekonomiska utvecklingen låg även 2016 även om det mesta av nedgången sker i år. Kina är nu inne i en lägre tillväxtperiod efter drygt tio år av exceptionell tillväxt.

Därutöver har Sverige med sitt höga beroende av Europamarknaden en ofördelaktig marknadsmix. Efterfrågan i Europa förbättras förhoppningsvis, men här är marknadsförutsättningarna även på medellång- och lång sikt jämförelsevis begränsade.

För teknikindustrins delbranscher i Sverige räknar vi med att produktionsförutsättningarna 2016 är mest gynnsam för transportmedelsindustrin. Investeringsvaruindustrin möter en lite högre efterfrågan än tidigare från Euroområdet, samtidigt som efterfrågan avtar i Kina, Norge och USA. I elteknisk industri är ledtiderna i många fall långa och året omfattande ordergång slår vanligtvis inte igenom på produktionsresultatet under enskilda år.

INNEHÅLL

Teknikindustri i Sverige

Transportmedelsindustri.....	2
Maskinindustri.....	4
Metallvaruindustri.....	6
Elteknik.....	8
Tekniktjänster.....	10
Arbetsmarknaden för teknikindustri.....	12
Priser.....	14

Teknikföretag internationellt

Konjunkturindikatorer.....	16
Internationell efterfrågan.....	22
Investeringsvaror.....	24
Transportmedel.....	26
Global teknikproduktion.....	30
Europa.....	34
Norden.....	35
USA.....	37
BRIC.....	41
Tabeller.....	42

► TRANSPORTMEDELSINDUSTRI

Europa lite starkare

Efterfrågan på personbilar och tunga lastvagnar har förbättrats i Europa det senaste året samt är fortsatt hög i USA och på hemmamarknaden. Den förbättrade efterfrågan i EU har gett positiv inverkan på produktionsnivån för transportmedelsindustrin i Sverige som ökat sedan första kvartalet i år. Höga 75 procent av Sveriges export av transportmedel går till Europa varför inverkan av marknadsförutsättningar i detta område är av stor betydelse.

Registreringar av personbilar i EU förväntas öka med 7 procent i år vilket är något högre tillväxt än 2014. Under 2015 förväntas registreringar av tunga lastvagnar i EU nå 245 000 enheter mot 218 000 i fjol. På sikt talar därtill ett åldrande bestånd av tunga fordon för ett ökat utbytesbehov. Tidigare försäljningstopp för tunga lastvagnar inföll för knappt tio år sedan, men det är en bit kvar till de försäljningsnivåer på över 300 000 enheter som då kunde noteras.

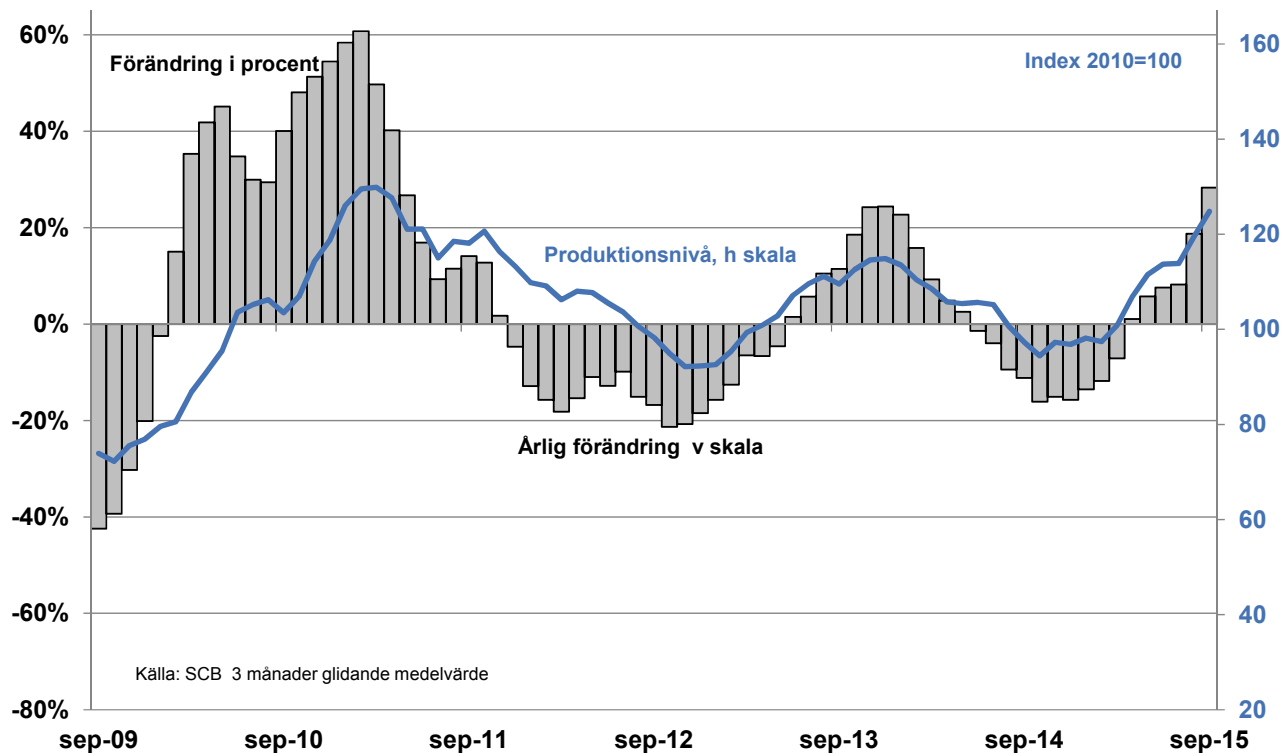
Exporten av bildelar följer i hög grad produktionsutvecklingen för fordonsindustrin i EU. Höga 81 procent av Sveriges export av fordonskomponenter är destinerad till dessa länder. Bilproduktionen i Spanien och Italien har ökat kraftigt från låga nivåer i år medan tillväxten är förhållandevis låg i Tyskland, Frankrike och Storbritannien. Totalt förväntas fordonsproduktionen öka med sex procent i EU i år. Denna tillväxttakt halveras 2016. En lägre tillväxt för export av bildelar från Sverige förväntas därmed nästa år jämfört med i år.

Bra i EU och USA men inte så mycket bättre

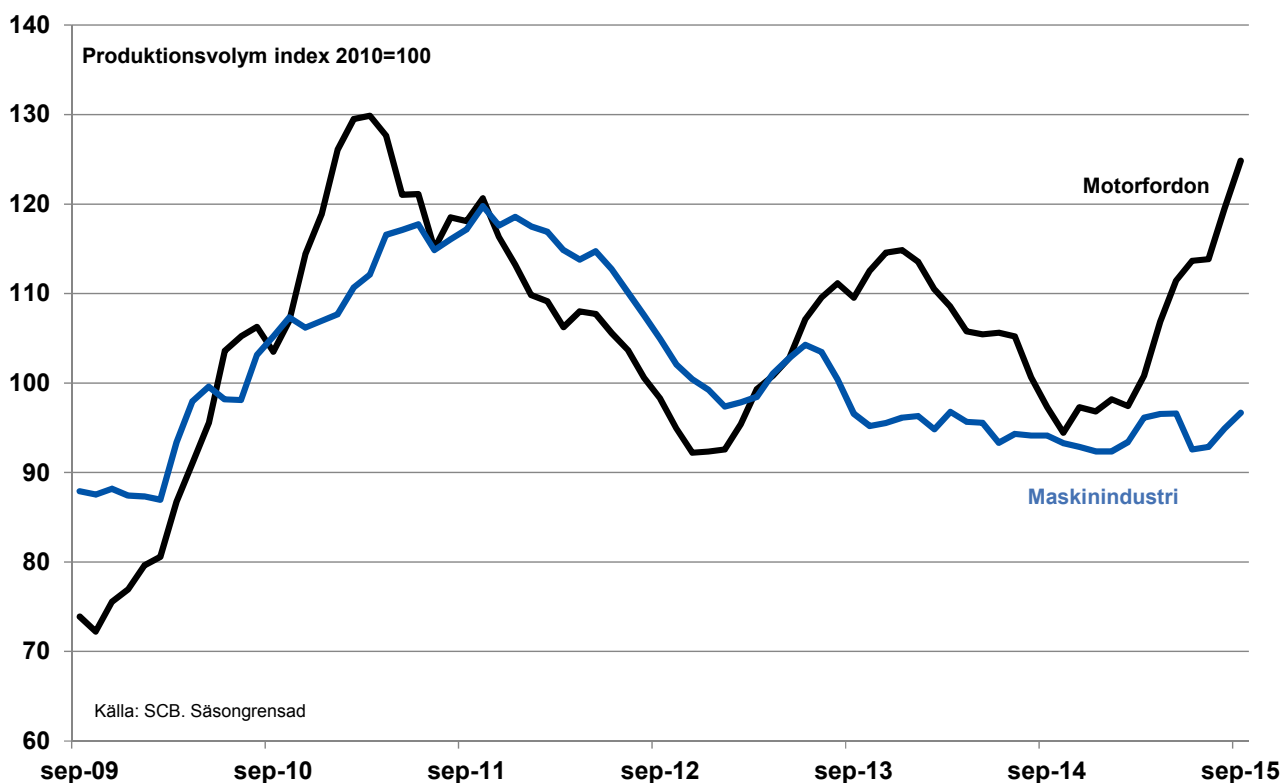
Tillväxten i försäljning av personbilar inom EU dämpas 2016 och förväntas öka med 3,5 procent. Registreringar av tunga lastvagnar bedöms uppgå till 265 000 enheter och hamnar därmed på normalnivå för Europa. Personbilsförsäljningen i USA når den högsta nivån sedan 2001 med 17,1 miljoner sålda enheter 2015. Här fortsätter försäljningen att öka något nästa år. Se även sid 24. Sammantaget betyder detta ändå att affärsförutsättningarna för bilindustrin i Sverige är bättre än i andra delbranscher.

Sammanfattningsvis räknar vi med att produktionstillväxten för transportmedelsindustrin (fordon plus övr. transportmedel) i Sverige ökar med 8,5 procent 2015 men accelererar till 12 procent 2016. S.k baseffekter gör att tillväxttakten är koncentrerad till andra halvåret i år och under första halvåret 2016 för att därefter avta.

Produktionsvolym motorfordonsindustri. Sverige

Produktionsvolym motorfordon och maskinindustri. Sverige

► MASKININDUSTRI

Fortsatt lägre än normalt

Efterfrågan för maskinindustrin i Sverige blir lägre än normalt såväl i år som under 2016. Visserligen har tillväxten Euroländernas investeringar tilltagit det senaste året, särskilt maskininvesteringar. Däremot visar bygg- och anläggningsinvesteringar sammantaget ännu inte någon som helst tillväxt. I egen valuta förväntas en begränsad tillväxt för investeringar sammantaget för Euroområdet i år. Se även sidan 22.

Leveranser från maskinindustrin i Sverige till hemmamarknaden har ökat i hög takt i år, bl.a. som en följd av ökade investeringar i industrin. I år avslutas här stora projektinvesteringar vilket gör att tillväxten i hemmaleveranser avtar 2016.

Bra fart i USA – inte så kul i BRC

Då tre fjärdedelar av maskinindustrins produktion exporteras blir inverkan från Sverige inte fullt så stor. Den enskilt största exportmarknaden för Sveriges maskinindustri är USA. Hög efterfrågan och stark dollarkurs gör att Sveriges maskinexport till USA slår ”all time high” i värde i år. Volymerna når dock inte upp till nivån från 2012 i år. Efterfrågan på maskinutrustning i Kina började avta redan 2014 och har fortsatt i år. Maskinexporten hit minskar något i volym i år eller med en procent. Exporten till Brasilien och Ryssland minskar kraftigt eller sammantaget 30 procent i år. Sammantaget minskar maskinexporten med en procent i volym i år.

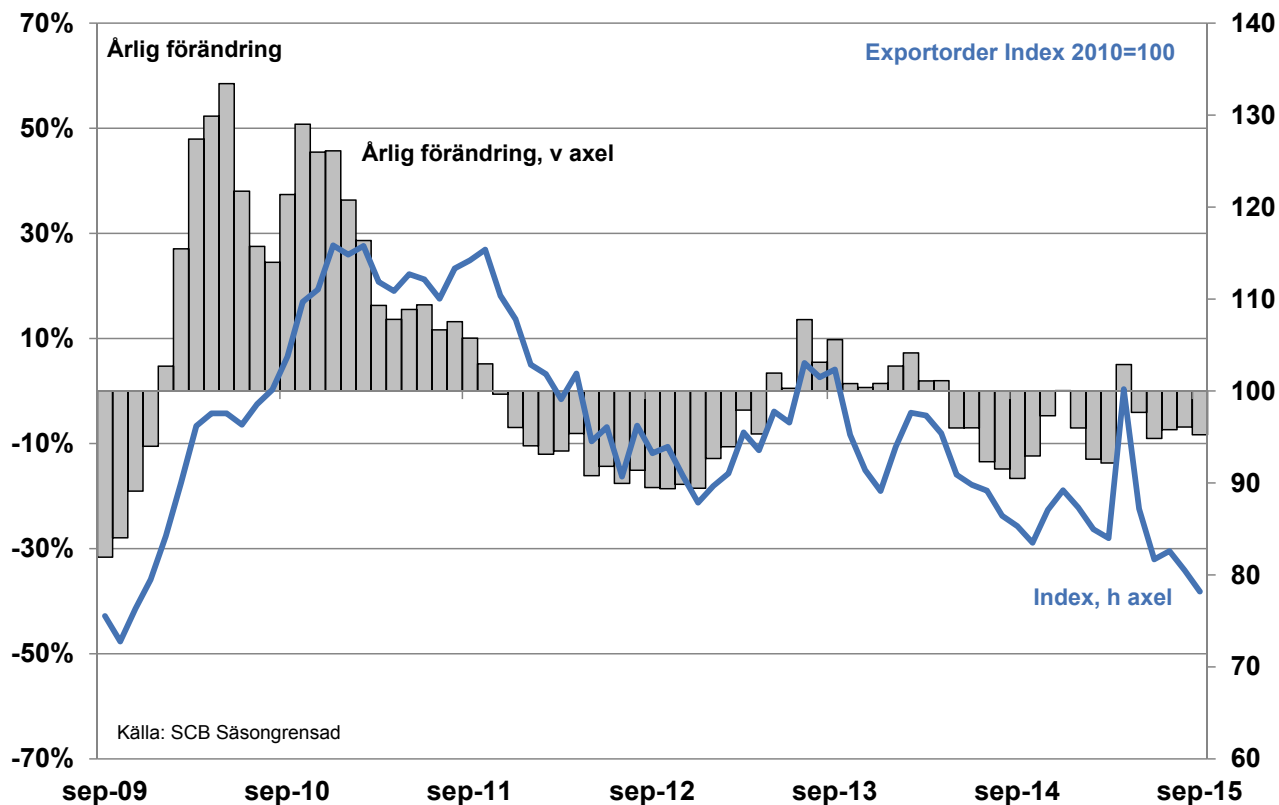
Produktionen i Sveriges maskinindustri var oförändrad tom 3:e kvartalet 2015 jämfört med motsvarande period i fjol. Vi räknar med att produktionsnivån under sista kvartalet i stort sett blir oförändrad jämfört med fjolåret och branschen får nolltillväxt i år.

Otillfredsställande

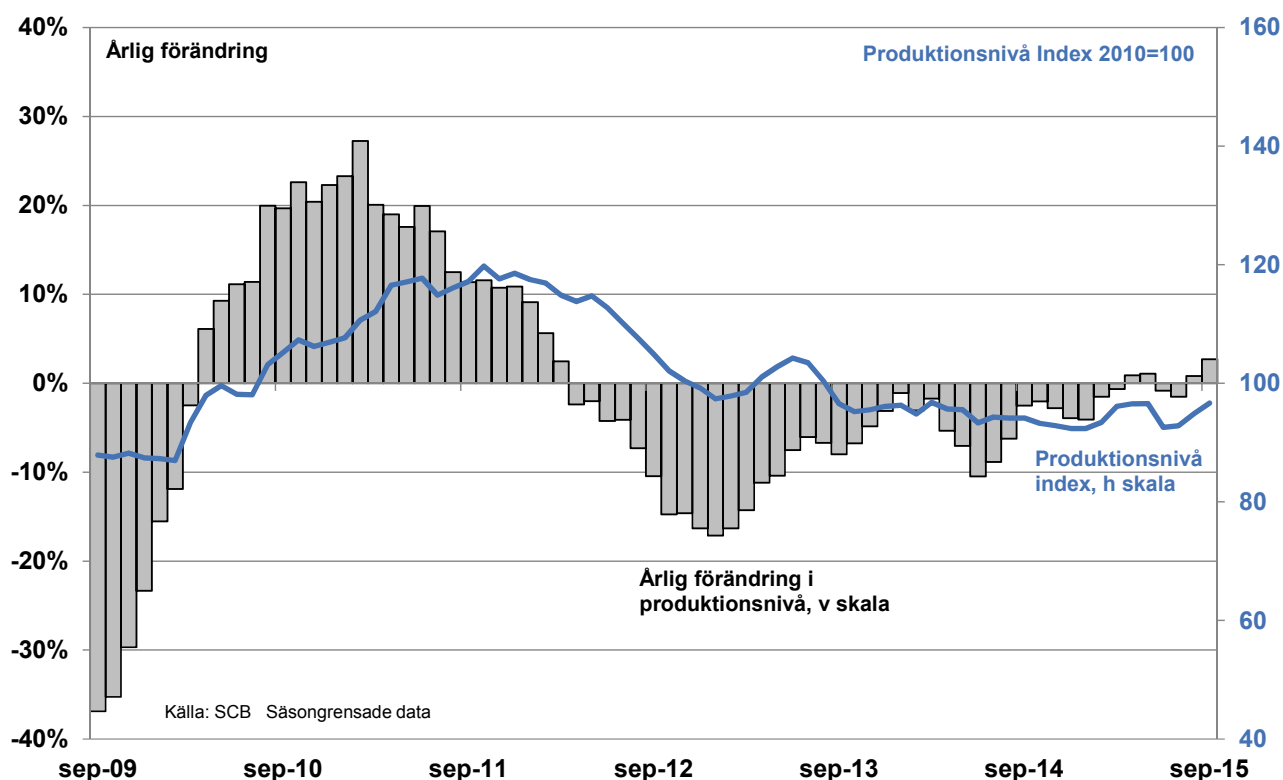
Investeringar i Ryssland och Brasilien minskar även räknat som årsgenomsnitt 2016. En gradvis återhämtning i efterfrågan på maskinutrustning förväntas samtidigt i båda länder under loppet av 2016. Detta efter drygt två år av successiv tillbakagång. Euroområdets investeringar förväntas öka i lite högre takt 2016 än i år medan de dämpas i USA och Kina. I Norge förväntas en minskning även 2016.

Denna mix gör sammantaget att marknadsförutsättningarna för Sveriges maskinindustri 2016 är fortsatt dämpad. Produktionen förväntas bara öka med låga en procent 2016. Kommer inte efterfrågan igång i högre takt i Euroområdet riskerar naturligtvis produktionen för maskinindustrin i Sverige minska 2016.

Exportorder maskinindustri. Sverige

Produktionsvolym maskinindustri. Sverige

► METALLVARUINDUSTRI

Trög export – bättre hemma

Metallvaruindustrin består till 86 procent av leverantörer till andra delbranscher inom teknikindustri samt leverantörer till bygg- och anläggningssektorn. Aktiviteten i metallvaruindustrin är främst en återspeglning av kundernas aktivitet i Sverige då exporten som andel av försäljningen är jämförelsevis betydligt lägre än i övriga delbranscher.

Hemmamarknaden har utvecklats bättre än exportmarknaden för metallvaruindustrin i år. Stigande produktionsnivå i kundbranscher på hemmamarknaden, främst motorfordon och i någon mån elmaskin- och maskinindustri, har bidragit till detta. Utöver kunder i industrin i Sverige har naturligtvis en bra efterfrågan från byggsektorn i Sverige bidragit.

Exporten till EU (75 procent av total metallvaruexport) följer vanligtvis EU:s teknikproduktion. Exportvolymen hit från metallvaruindustrin förväntas bara bli oförändrad i år som följd av begränsad tillväxt samt hård konkurrens.

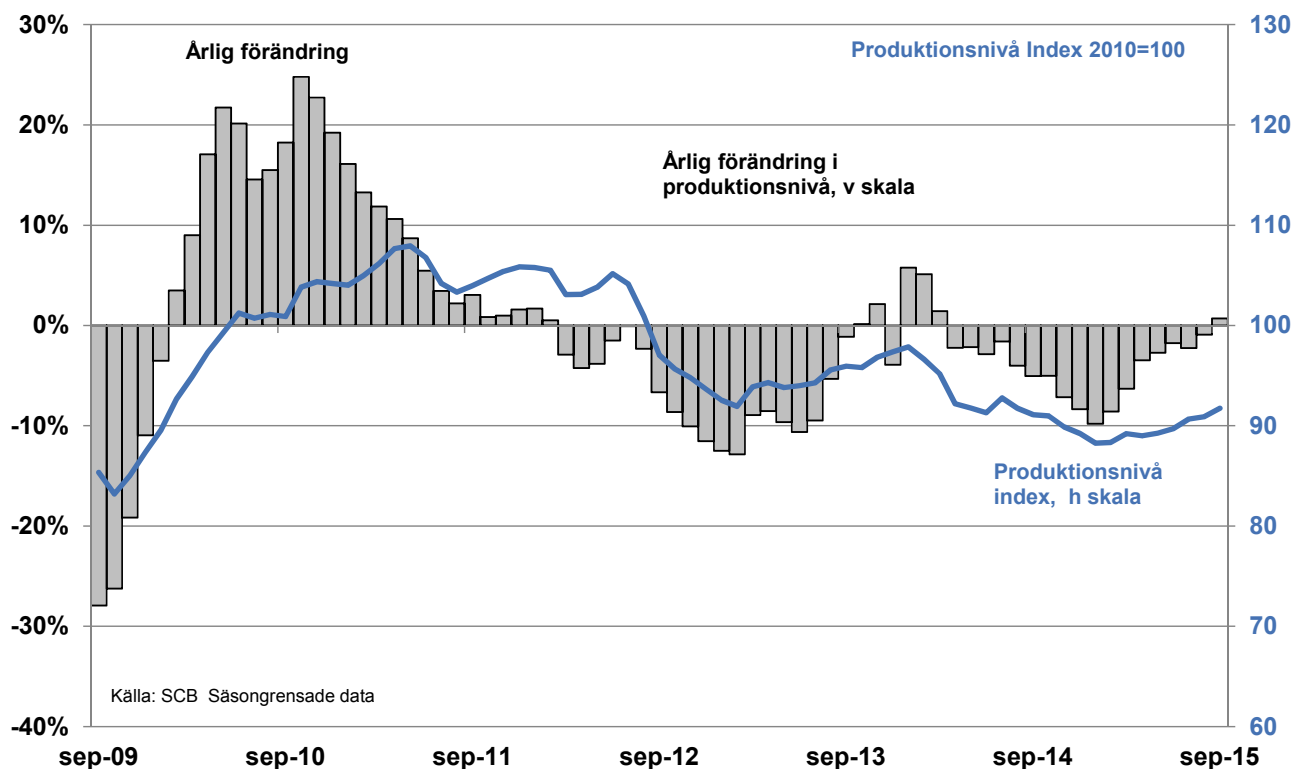
Fritt fall – blandat även 2016

Exporten av metallinsatsvaror minskar i hög grad i år till BRIC-länder. Här är det näst intill fritt fall till Brasilien och Ryssland. Dessvärre har som bekant industriproduktionen tappat tempo i Kina vilket återspeglas en minskad export av metallinsatsvaror från Sverige till Kina i år.

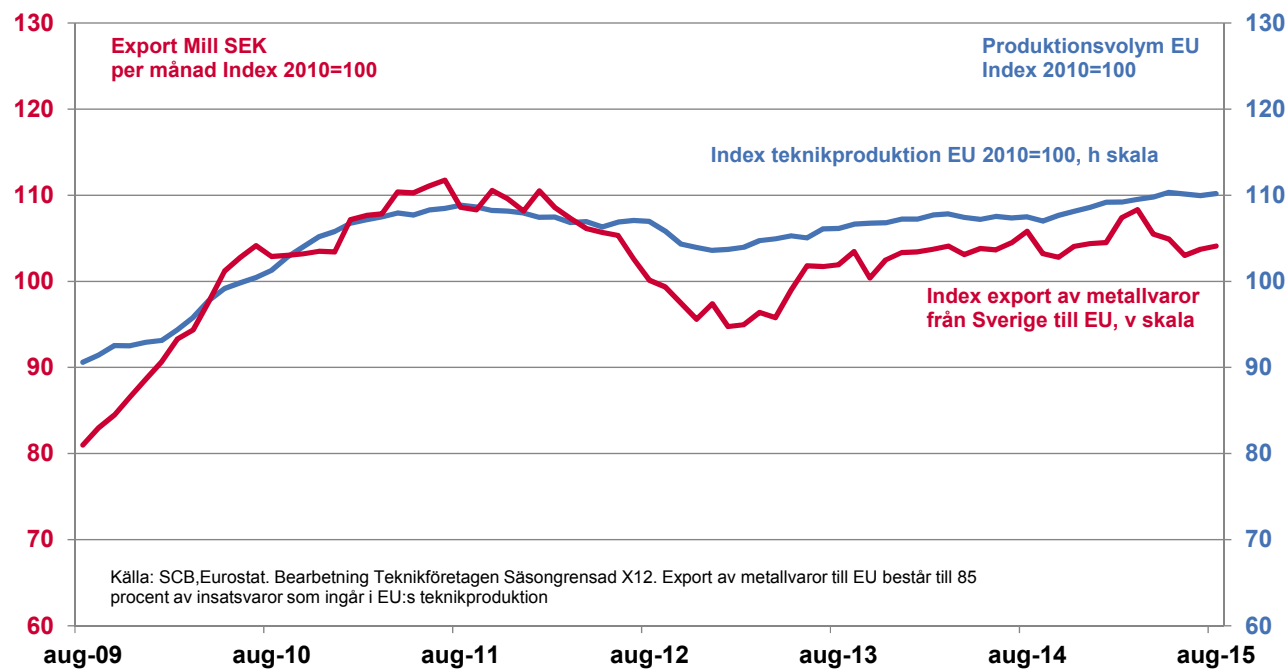
Industriproduktionen minskar på den enskilt största exportmarknaden Norge både i år och även 2016. Se sidan 34. Industriproduktionen och därmed efterfrågan på insatsvaror kommer att minska 2016 i Brasilien och Ryssland även om fallet inte blir lika stort som 2015. I Kina fortsätter en betydligt lägre efterfrågan än vad vi varit vana vid samtidigt som teknikproduktionen i EU bara växer som i år eller två procent 2016.

Från hemmamarknaden förväntas efterfrågan öka från transportmedelsindustrin 2016 samtidigt som uppgången dämpas något från Sveriges byggsektor. Med relativt högt hemmaberoende innebär detta sammantaget att produktionsvolymen för metallvaruindustrin ökar något eller med två procent 2016. Detta efter en minskning med en procent i år efter ett svagt första halvår.

Produktionsvolym metallvaruindustri. Sverige

Export av metallvaror från Sverige till EU och produktionsvolym teknikföretag EU

► ELTEKNIK

Omfattande ordergång

Produktionen för tillverkare av elmaskiner har ökat med låga en procent under de tre första kvartalen i år jämfört med motsvarande period i fjol.

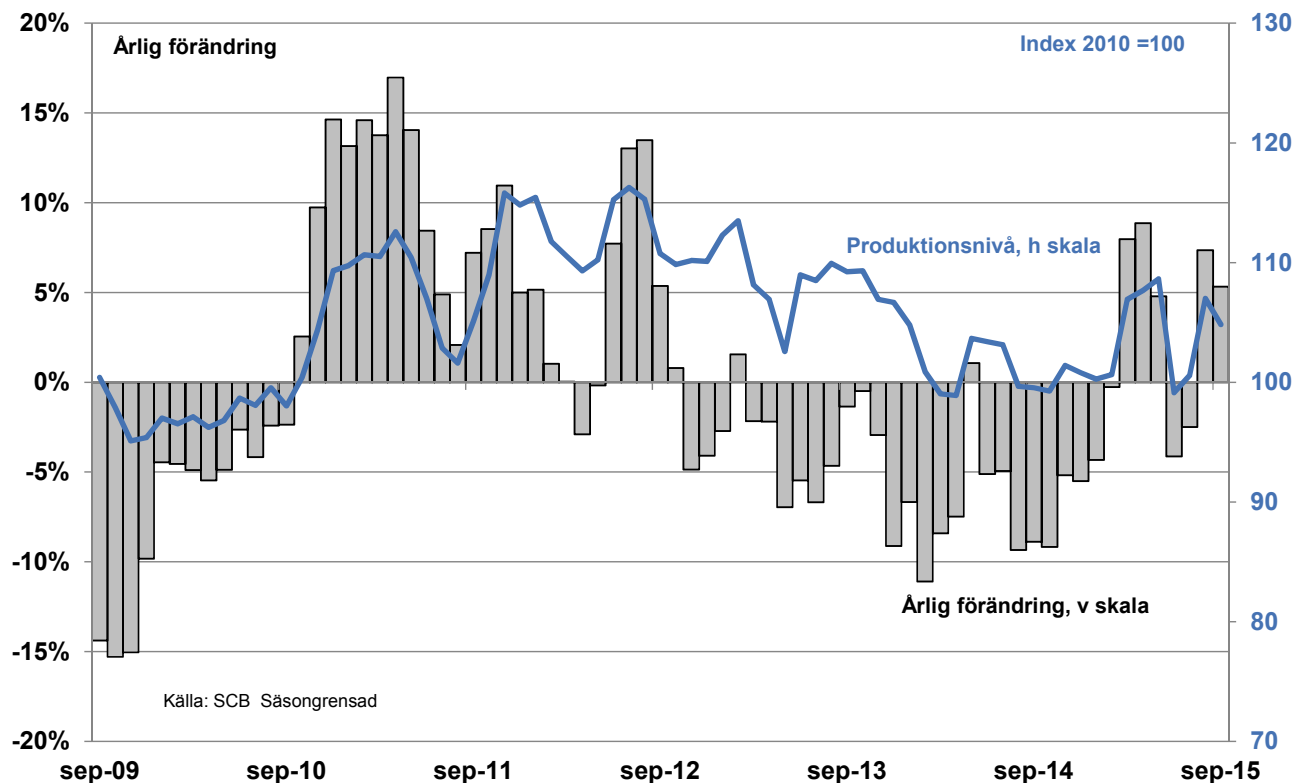
Exportleveranserna har sammantaget utvecklats något bättre i år än i fjol, men med stora variationer mellan länder och landområden. Exporten till USA visar på hög tillväxt och vi räknar med en ökning på hela 30 procent i värde i år. Detta innebär at exportvärdet äntligen är tillbaka på samma nivå som 2005. Effekten på exportvolymen till USA blir däremot begränsad som följd av valutaförändringarna. Dessvärre tappar elmaskiner kraftigt i export till BRIC-länder i år och vi behöver inte återupprepa vilka länder som minskar mest. Exporten till EU har tappat momentum och förväntas bli oförändrad i år.

Det finns omfattande skillnader mellan produktion, ordergång och leveranser för tillverkare av elmaskiner och elutrustning. Detta gäller främst tillverkare av investeringsvaror som klart dominerar branschstrukturen. Andra mindre delbranscher lever i stället med normala leverans- och produktionstider.

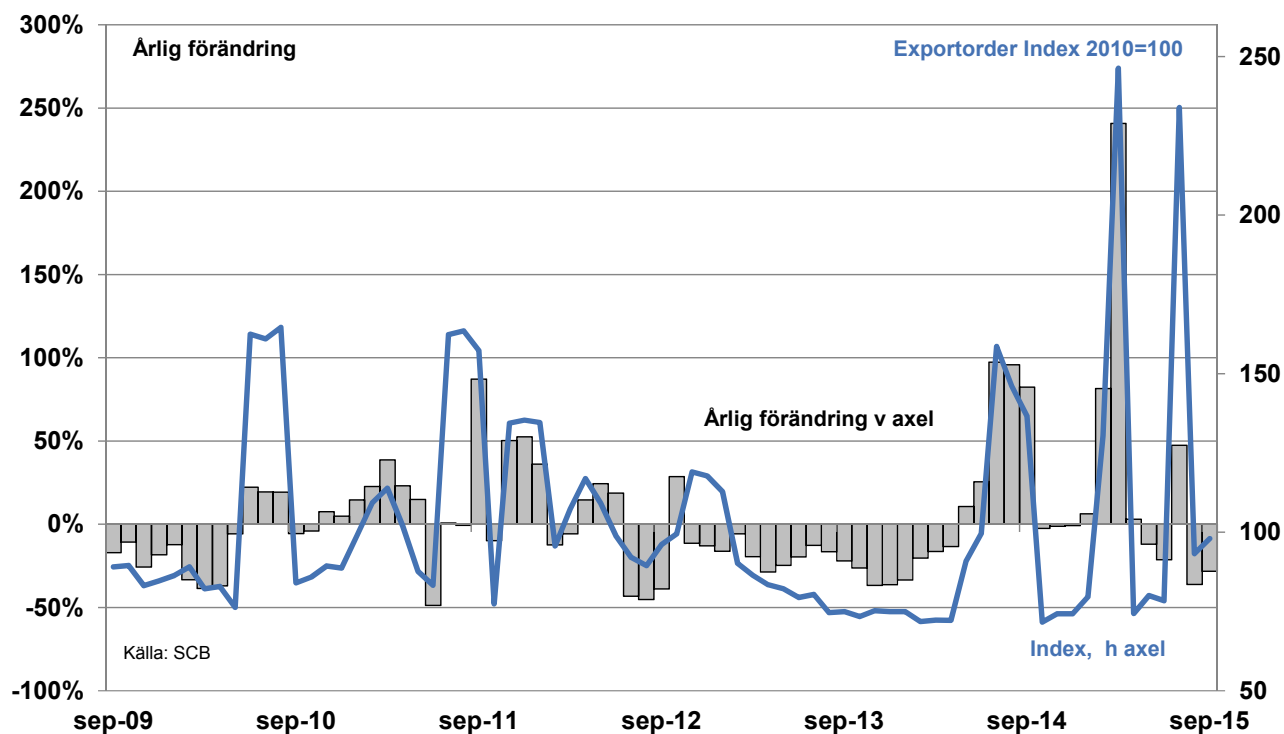
Ordergången för tillverkare av elteknik har varit mycket hög särskilt i våras och under sommaren 2015. Omfattande stora projekt som löper under flera år noterades då i orderböckerna.

Stark ordergång på senare tid talar därför för ökad produktionsnivå på sikt. Produktionsvolymen förväntas dock bli oförändrad i år. Under 2016 räknar vi med att produktionen kan öka något eller med två procent. Den volatila utvecklingen med stora skillnader i order, leveranser och produktion fortsätter.

Produktionsvolym elmaskiner. Sverige

Exportorder elmaskiner. Sverige

► TEKNIKTJÄNSTER

Affärsläget för tekniska konsulter får betraktas som bra jämfört med i stort sett alla övriga näringsgrenar i Sveriges näringsliv. Möjligtvis kan affärsaktiviteten matchas av byggsektorn och för IT-mjukvara.

Nettoomsättningen för tekniska konsulter ökade tvåsiffrigt i årstakt under första halvåret i år där andra kvartalet var särskilt starkt. Vi räknar med att nettoomsättningen ökar med hela 12 procent i år.

Det senaste utfallet för konjunkturdata för tredje kvartalet 2015 visar att företagen anser affärsläget som starkare än normalt och klart bättre än företagens egen rapportering i fjol. Fler företag redovisar därutöver stigande efterfrågan mellan andra och tredje kvartalet i år. Samtidigt förväntar företagen också ett fortsatt bra affärsläge under resten av 2015.

Kroniskt högt behov av arbetskraft

Drygt hälften av företagen rapporterar brist på arbetskraft under tredje kvartalet i år vilket bara är marginellt lägre än under första kvartalet i år. Högt behov av arbetskraft kan tolkas som kronisk då knappt hälften av företagen i genomsnitt rapporterat brist under de senaste tolv åren. Den höga bristen är kanske i viss mån mer ett uttryck för en önskan om ökad försäljning, då ökat antal anställda oftast är ett skäl att växa utan att höja priset.

Ökat antal anställda

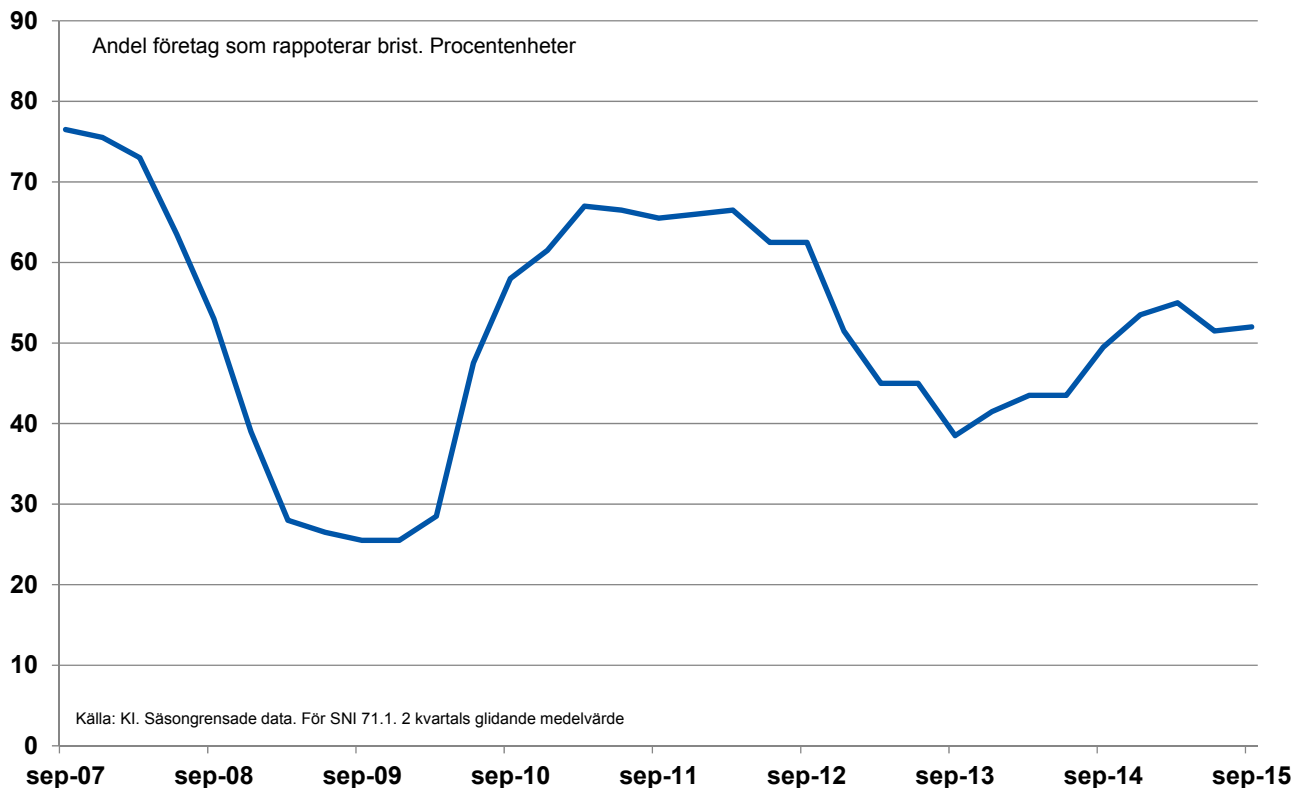
Antalet anställda var oförändrat 2014. Under andra kvartalet 2015 ökade dock anställda i hög omfattning både i jämförelse med första kvartalet 2015 och andra kvartalet i ifjol (+6,6 procent i årstakt). Här har vi naturligtvis en förklaring till den ökade nettoomsättningen andra kvartalet 2015.

Resurserna

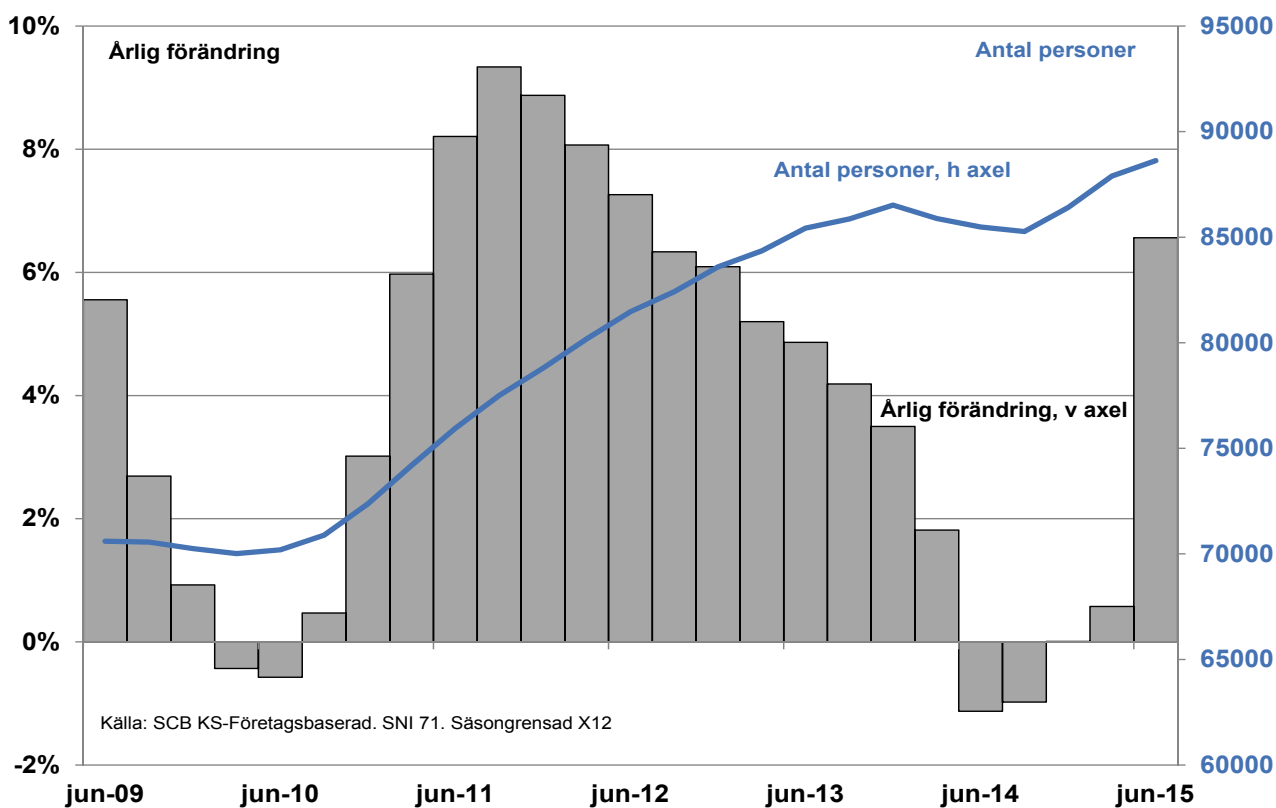
Vi räknar med att omsättningsökningen avtar något från årets höga tillväxt eller till åtta procent 2016. Det blir troligtvis svårt att nå en ytterligare omfattande ökning av antal anställda även 2016. Här kan man i och för sig även hoppas på ökat kapacitetsutnyttjande av redan anställda resurser.

Efterfrågan på konsulttjänster är sammantaget hög, även om branschen själv enligt senaste barometerundersökning uttrycker ett litet missnöje med storleken på stocken av inneliggande uppdrag.

Brist på arbetskraft tekniska konsulter. Sverige

Antal anställda. Tekniska konsulter

► ARBETSMARKNADEN FÖR TEKNIKINDUSTRIN

Högt kostnadsläge och låg tillväxt minskar antal anställda

Rensat för säsongvariationer i tillfälligt anställda förväntas antalet anställda sammantaget i teknikindustrin minska med 1 procent 2015. Det är här bara i motorfordonsindustrin och för leverantörer till dessa som antalet anställda ökar 2015. I övriga delbranscher förväntas istället en minskning.

Upp, ner och ner igen

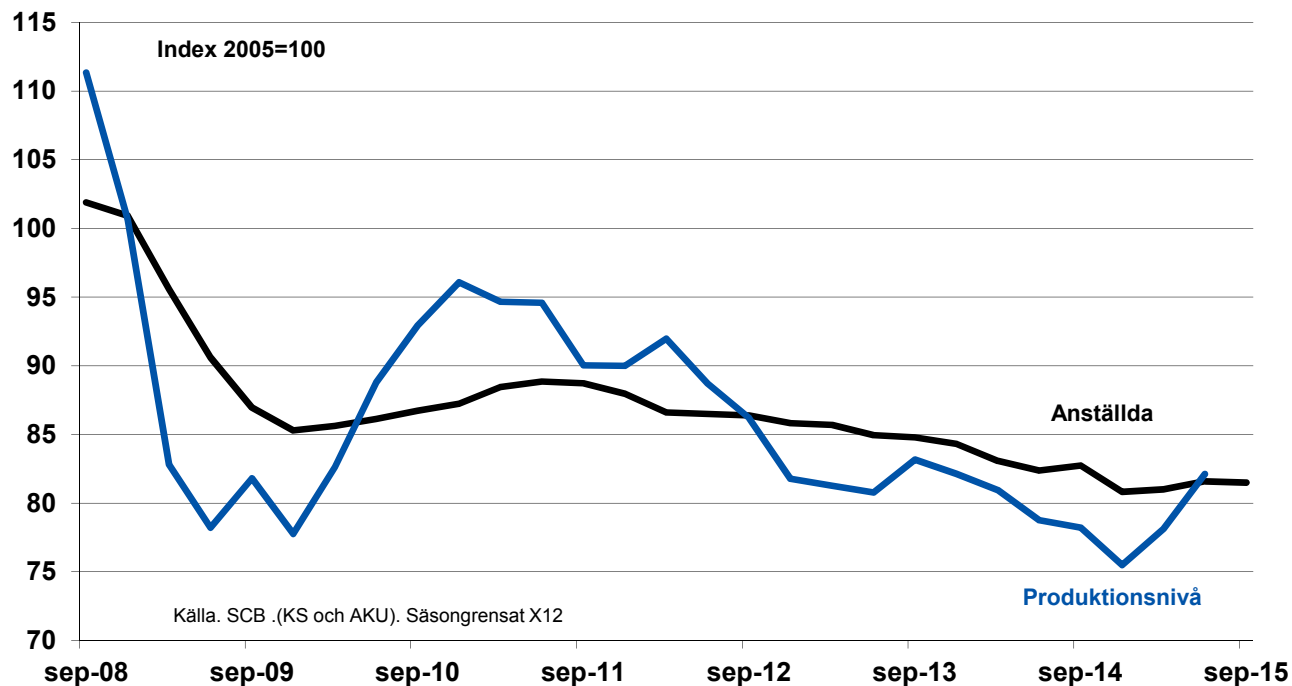
Under andra kvartalet i år kunde noteras en ökning i antalet anställda jämfört med första kvartalet. Under tredje kvartalet föll antalet anställda tillbaka något då antalet tillsvidareanställda minskade mer än vad antalet visstidsanställda ökade (rensat för säsong). Att antalet tillsvidareanställda reducerades mellan andra och tredje kvartalet i år beror på omfattande varsel under första halvåret 2015 som börjar slå igenom i statistiken över anställda. Detta förväntas fortsätta året ut och en bit in på 2016.

Små och medelstora brister

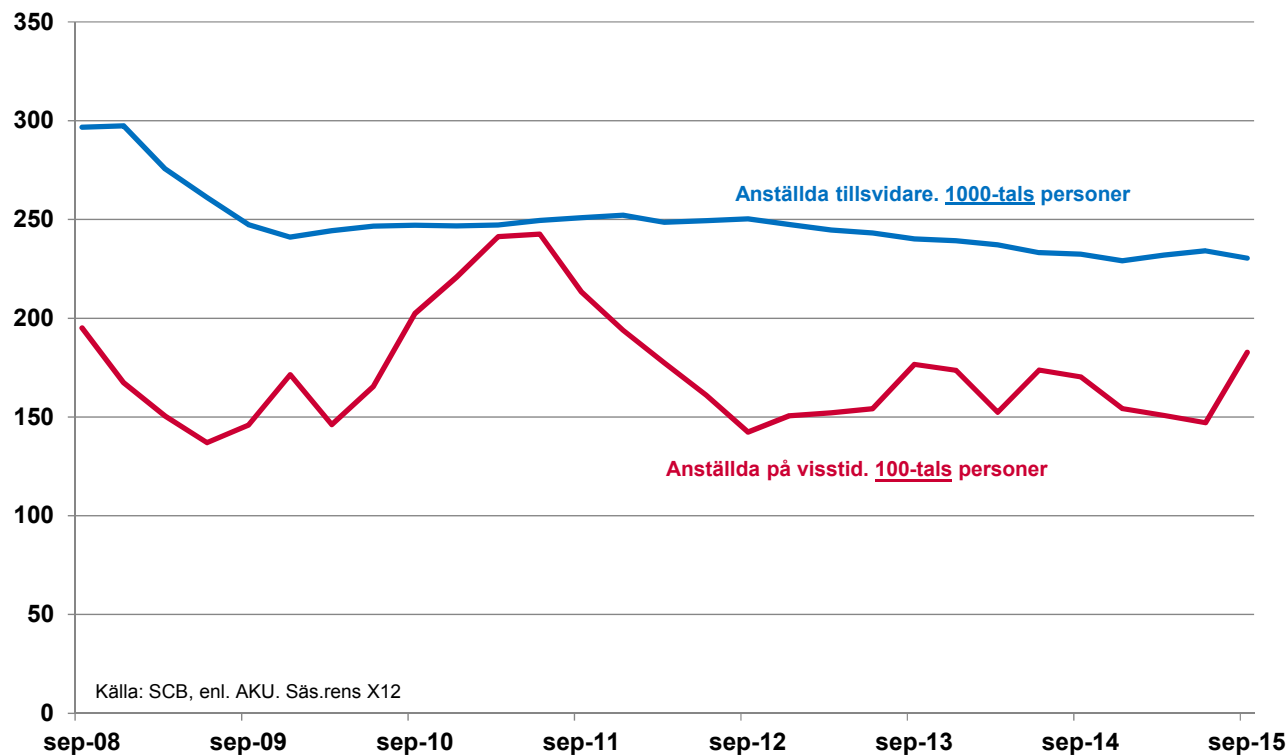
Teknikföretagens barometer visar en relativt begränsad och ojämnt fördelad brist på arbetskraft under tredje kvartalet i år. Bristen är högst i små och medelstora företag, medan endast en handfull storföretag rapporterar brist. Detta medför att eventuella sammantagna effekter i antalet anställda utifrån våra undersökningar om arbetskraftsbehov blir begränsade.

Rensat för säsongvariationer i visstidsanställda minskar antalet anställda sammantaget även 2016, men inte fullt lika mycket som under 2015 eller med 0,5 procent. Kostnadsläget är för högt för många verksamheter och produktionstillväxten är för låg i år och nästa år för en ökning av antalet anställda netto. Bruttobehovet beräknas till omkring 20 000 personer som följd av normal personalomsättning och pensionsavgångar.

Antal anställda och produktionsnivå teknikindustri. Sverige

Anställda tillsvidare och anställda på visstid i teknikindustri. Sverige

► PRISER

Slut på årets valutaeffekt – kroneffekten klingar av

En stram penningpolitik och hög efterfrågan på svenska finansiella tillgångar medförde en allt för stark växelkurs under perioden 2011-2013. Kronan var då som mest cirka 15 procent starkare än utifrån Teknikföretagens handelsvägda växelkursindex. Sedan sommaren 2014 är i stället växelkursen svagare än normalt. Dollaruppgången är främsta orsaken. Enligt samma index förväntas SEK minska med tio procent i genomsnitt 2015 jämfört med 2014. Att bedöma växelkurser med hygglig precision har visat sig omöjligt på kort sikt, men sannolikheten att kronan faller med ytterligare tio procent 2016 är liten. Tvärtom har kronan stigit något sedan försommaren 2015.

Exportpriser för teknikindustri ökade med 2,6 procent 2014 och förväntas öka med 4,5 procent 2015 som följd av svagare SEK. Denna prisökning får betraktas som mycket hög särskilt i jämförelse med att genomsnittliga priser på export för teknikvaror i Sverige sammantaget minskat för perioden 2005-2013.

Prisökningar på teknikprodukter för hemmamarknaden förväntas däremot öka endast med 1,5 procent 2015. PPI totalt (priser för hemma- och exportmarknad) för teknikvaror i Sverige ökar med 2,5 procent i genomsnitt 2015.

Konkurrensen ökar

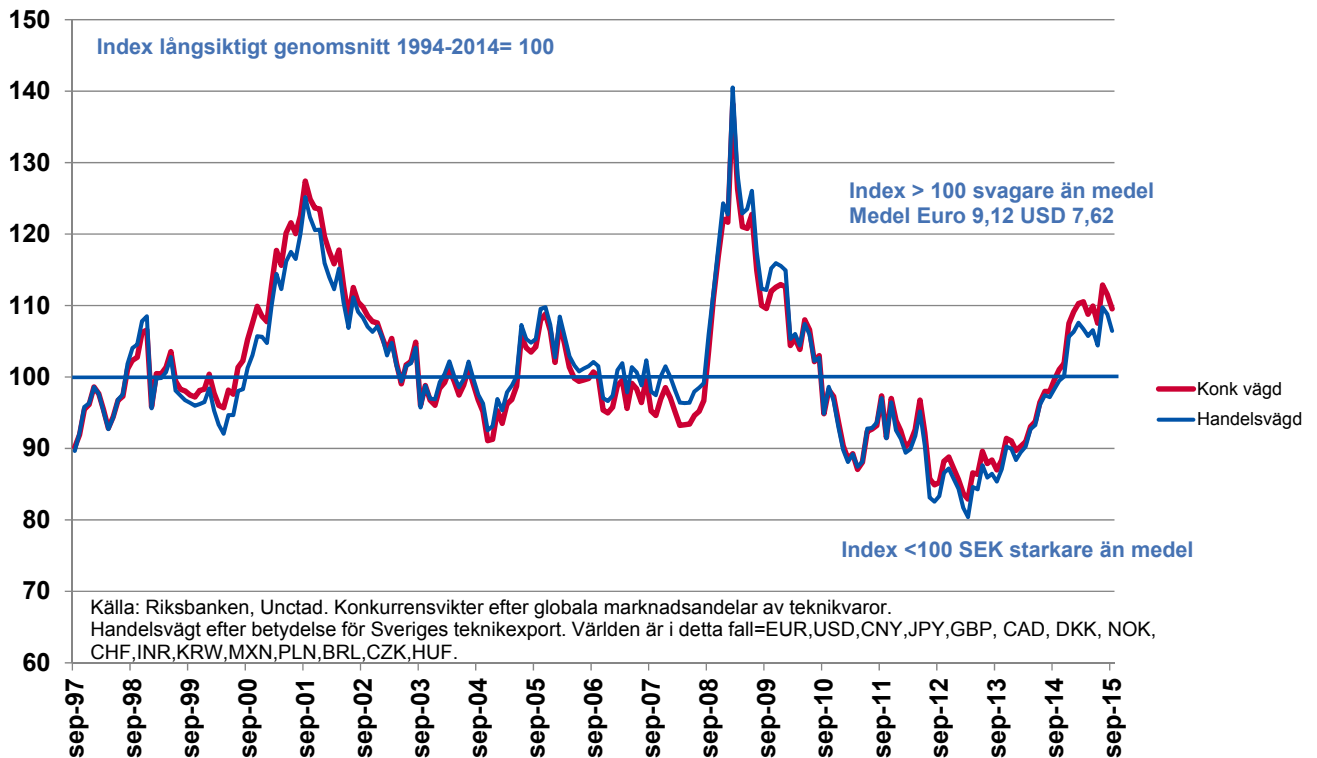
Under antagandet om oförändrade växelkurser samt lägre efterfrågan än normalt 2016 ökar naturligtvis konkurrenstrycket. Vi är då återigen tillbaka till en period av låga prisökningar för teknikvaror, prisökningar som i huvudsak följer de i konkurrentländerna.

Starkare Euro har dämpat

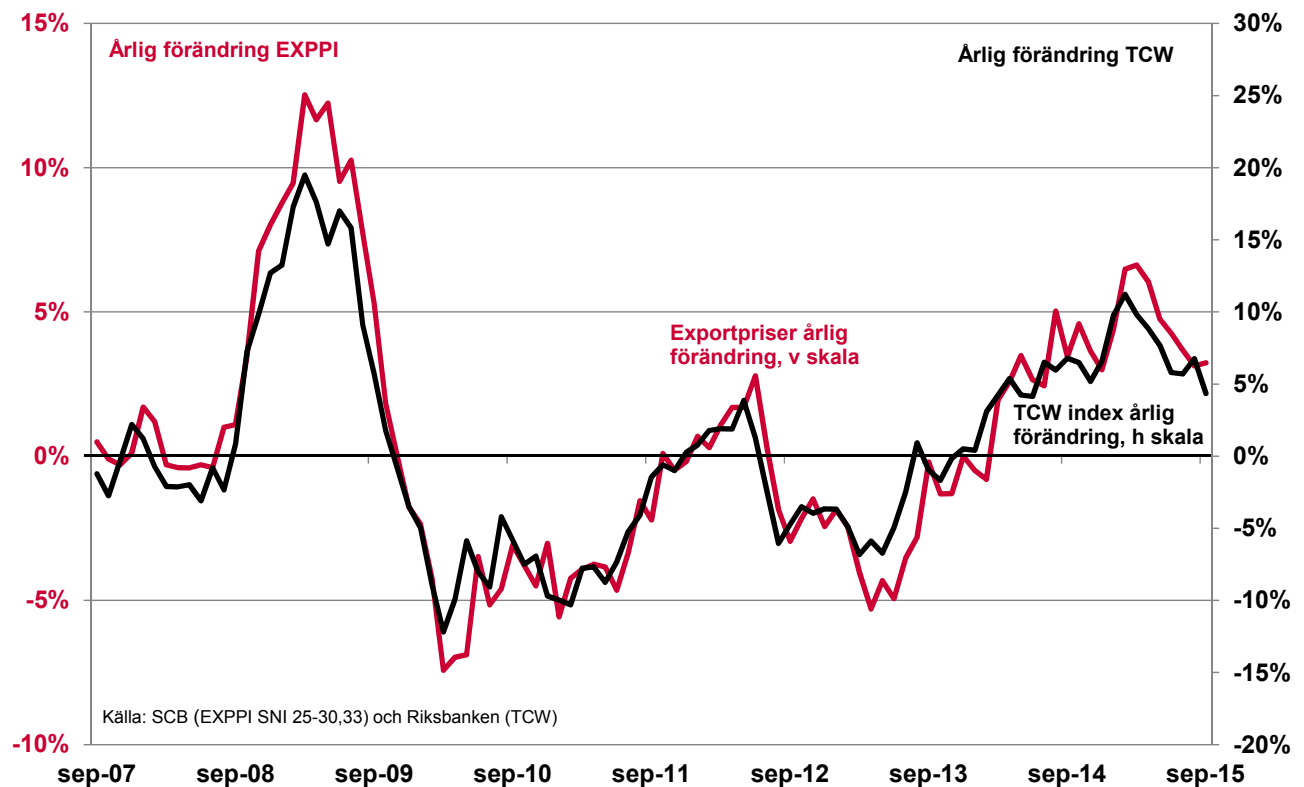
I Euroområdet har en svagare Euro till och med april 2015 medfört ökade exportpriser för teknikindustri på marknader utanför EMU-området. En starkare handelsviktad växelkurs har sedan dess dämpat exportpriserna för EURO-länderna. PPI (viktat EMU och icke EMU) för teknikindustri i euroområdet förväntas öka med 1,5 procent i år vilket ändå blir den högsta ökningstakten sedan euron infördes. Nästa år väntas PPI begränsas till 0,7 procent. Även här gäller att tillväxten både inom Euroområdet och globalt är för låg och konkurrenstrycket högt för att möjliggöra omfattande prisökningar.

För Sveriges del förväntas producentpriser för teknikvaror öka i samma takt i SEK som Euroländerna, vilket i stort sett undantagslöst normalt är fallet oaktat perioder av omfattande störningar i växelkursen. För industrin i Sverige är risken i första hand att kronan stärks.

Växelkursindex. Teknikindustri Sverige

Exportpriser teknikindustri i Sverige och växelkursindex TCW

► KONJUNKTURINDIKATORER

LEDANDE INDIKATORER

Inte direkt uppmuntrande – men lite ljus i Euroområdet

Den ledande indikatorn för OECD länderna plus sex kandidatländer har försämrats under 2015. Framför allt är det utfallen i Kina, Brasilien och Ryssland som bidragit till detta. I Kina och Ryssland har därutöver försämringen i indikatorerna tilltagit de senaste månaderna. Detta tyder på att recessionen i Ryssland inte är över i närtid och att den ”ensiffriga” tillväxten i industrin i Kina består.

Den s.k. ledande indikatorn för EMU länderna har däremot förbättrats under loppet av 2015. Här är det ett klart bättre utfall i Frankrike, men också i viss mån i Tyskland. Samtidigt visar indikatorn att någon omedelbar boom inte står för dörren utan att den tröga utvecklingen för industrin i euroområdet fortsätter under hösten och vintern 2015/16.

Svagt också i UK och USA

Dessvärre har indikatorn i Storbritannien försämrats i betydande grad. Detta har fått aktiviteten i industrin att avta. I USA visar ledande indikatorer enligt The Conference Board att tillväxten i industriproduktion fortsätter men att tillväxttakten knappast tilltar utan gradvis dämpas. Industriproduktionen ökade bara med 1,5 procent i årstakt i september vilket måste betraktas som oroväckande svagt. För att industriproduktionen i USA inte ska dämpas ytterligare behöver således ledande indikatorer snart förbättras. En förbättring är inte given, då det för amerikansk del vacklar en del i Kanada, Latinamerika och Kina. Hoppet står till hemmamarknaden.

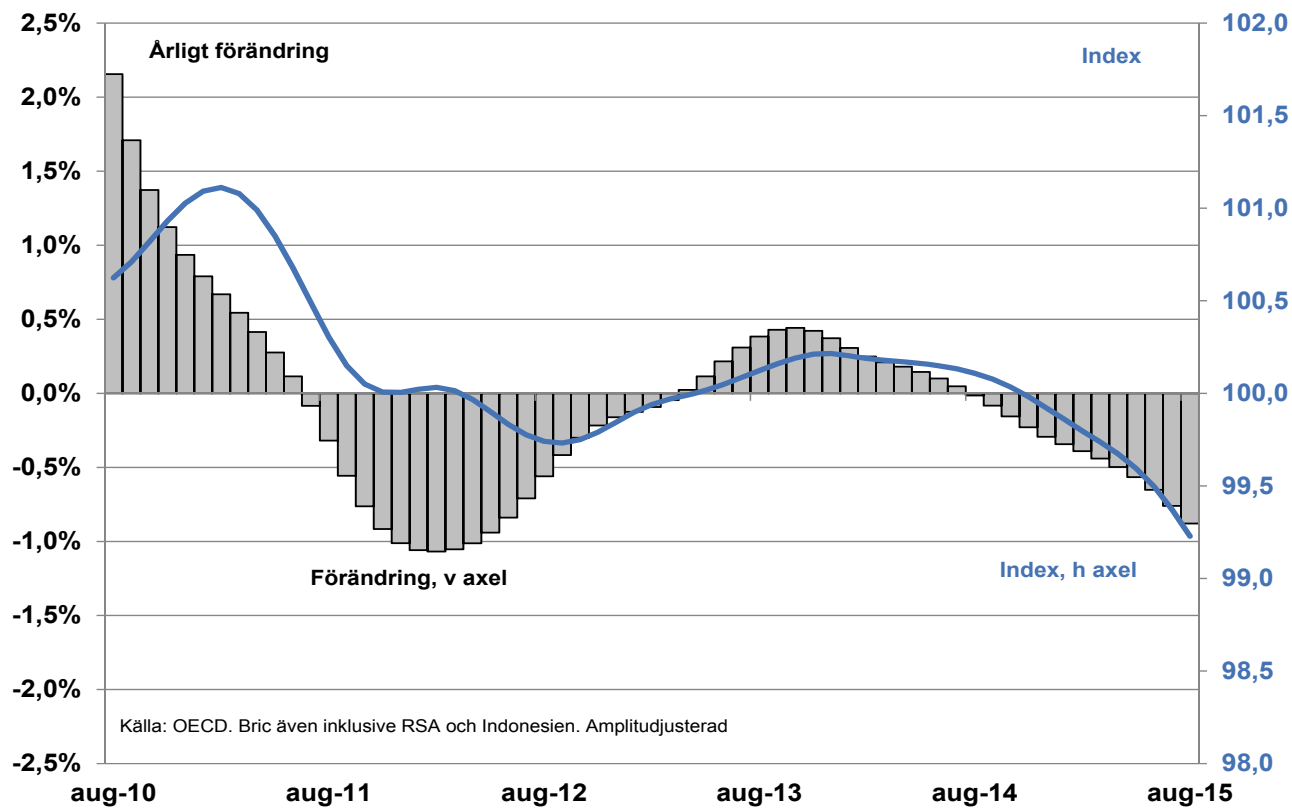
Mindre optimistiska inköpschefer

Inköpschefers index, PMI, återspeglar främst aktuellt stämningssläge. Här noteras att globalt PMI försämrats under loppet av 2015. Bidraget i utfallet av denna försämring kommer även här främst från Kina men också från Ryssland och Brasilien. Även i USA visar enligt detta index på en försvagning sedan i våras. I Euroområdet ligger PMI i oktober (mätning i september) på index 52 vilket är marginellt högre än det långsiktiga genomsnittet 51,3. Negativt är att index inom EMU inte förbättrats signifikant sedan mars 2015.

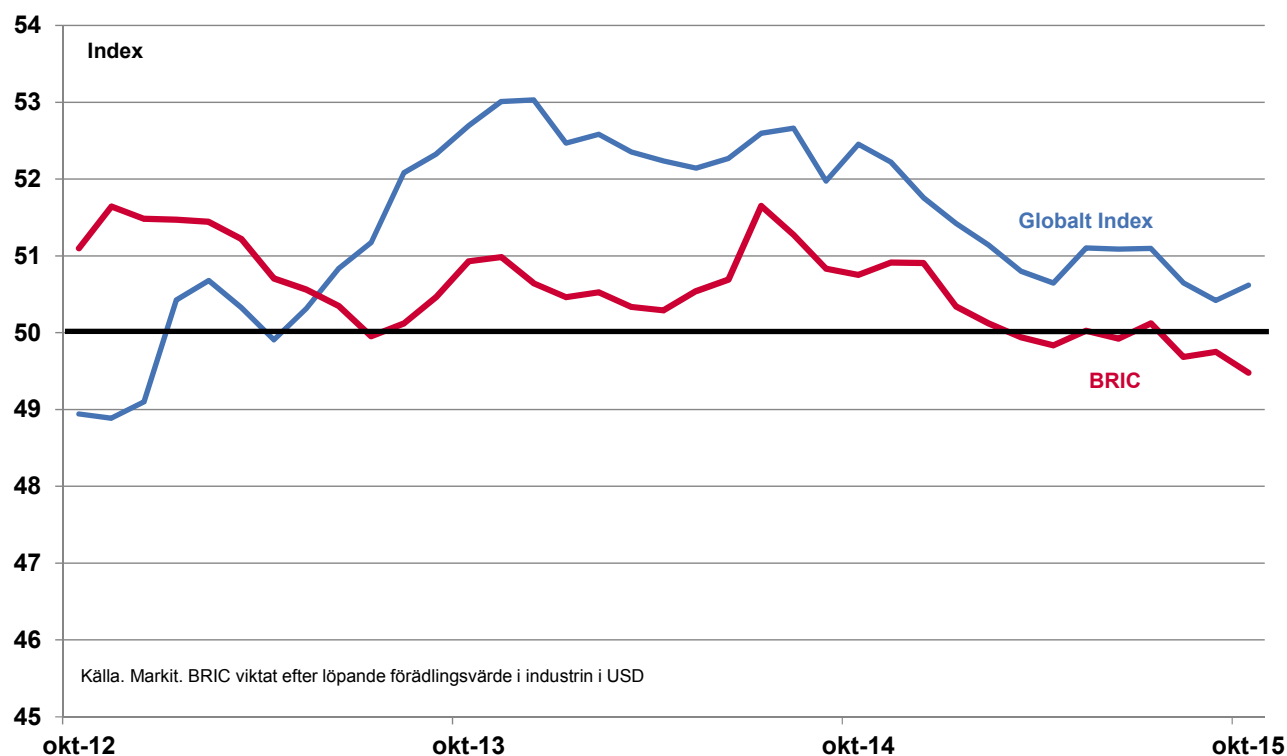
Viktar vi – hamnar vi under 50

Viktas olika länders PMI-index efter betydelse för Sveriges teknikexport noterar vi dessvärre att index hamnat på 49,8. Denna nivå innebär att affärsläget är relativt svagt för vår del och att exportviktad produktion i global tillverkningsindustri nu visar nolltillväxt. Sker ingen förbättring minskar tillväxten i industrin enligt detta viktningförfarande under sista kvartalet i år.

Ledande indikator. OECD+BRIC

Inköpschefernas index i tillverkningsindustri

KONFIDENSINDIKATORER

EMU visar liten förbättring

Konfidensindikatorer kan konstrueras på olika sätt. Vanligtvis utgår man ifrån företagets rapportering för orderstockar, färdigvarulager samt deras framtida produktionsförväntningar. Utfallen i variablerna kan transformeras till ett index där ett index på 100 kan betraktas som någon sorts form av normalläge. Ett index större än 110 kan betraktas som överhettning. Ett index lägre än 90 sammanfaller oftast med en kontraktion.

Skillnad mellan fordon och investeringsvaror

Inom EU och Euroområdet har företagets rapportering om orderstockar i teknikindustri förbättrats något under loppet av 2015. Utfallen av orderläget ligger för närvarande något högre än historiskt genomsnitt.

Här är det dock viktigt att notera den skillnad som finns inom teknikindustri. Fordonstillverkare är ganska optimistiska rörande såväl orderstock som synen på det allmänna affärsläget.

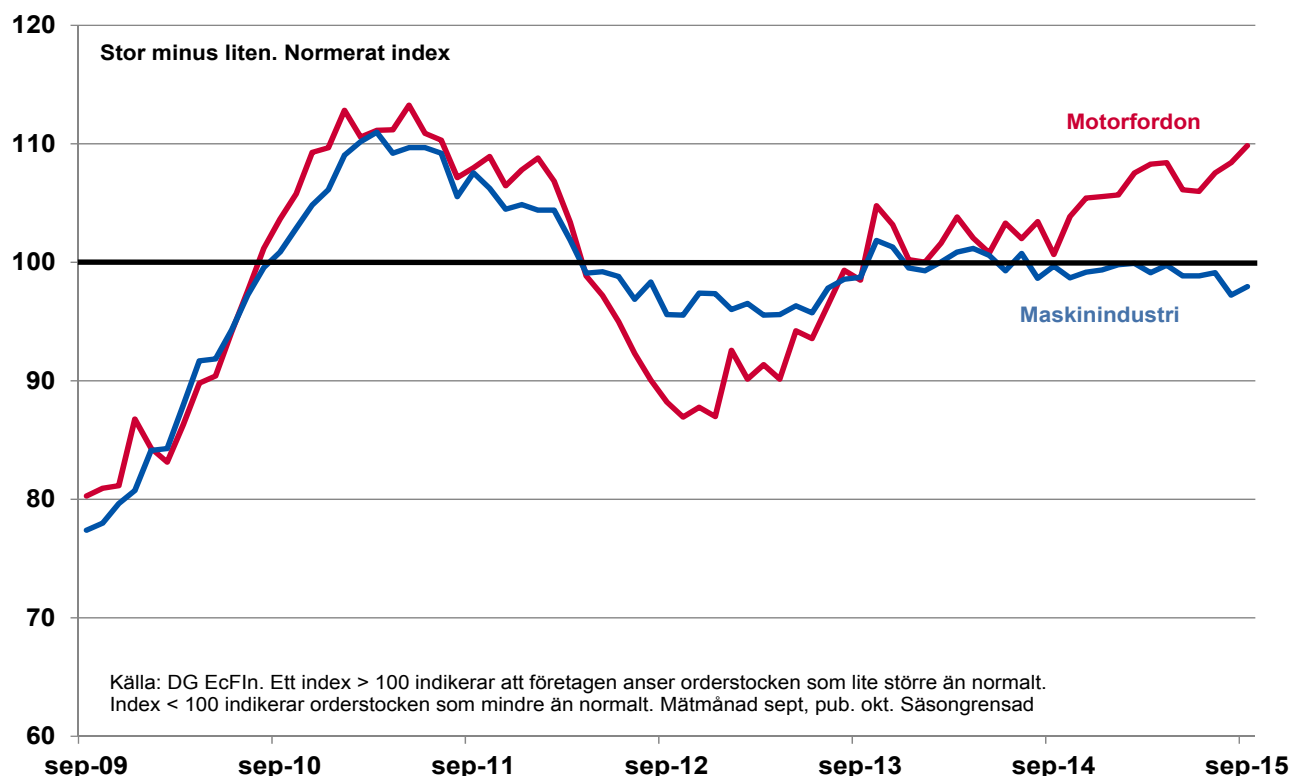
Maskinindustrin rapporterar i stället ett sämre utfall än fordon. Frånvaro av optimism i maskinindustrin har varit påfallande en längre period. Detta gäller framför Frankrike där maskinindustrin inte rapporterat ett tillfredsställande affärsläge sedan år 2011. Positivt är dock att maskinindustrin i Italien och Spanien nu ser lite ljusare på efterfrågan och orderläget. Detta för första gången på fyra år.

Vinnare – förlorare

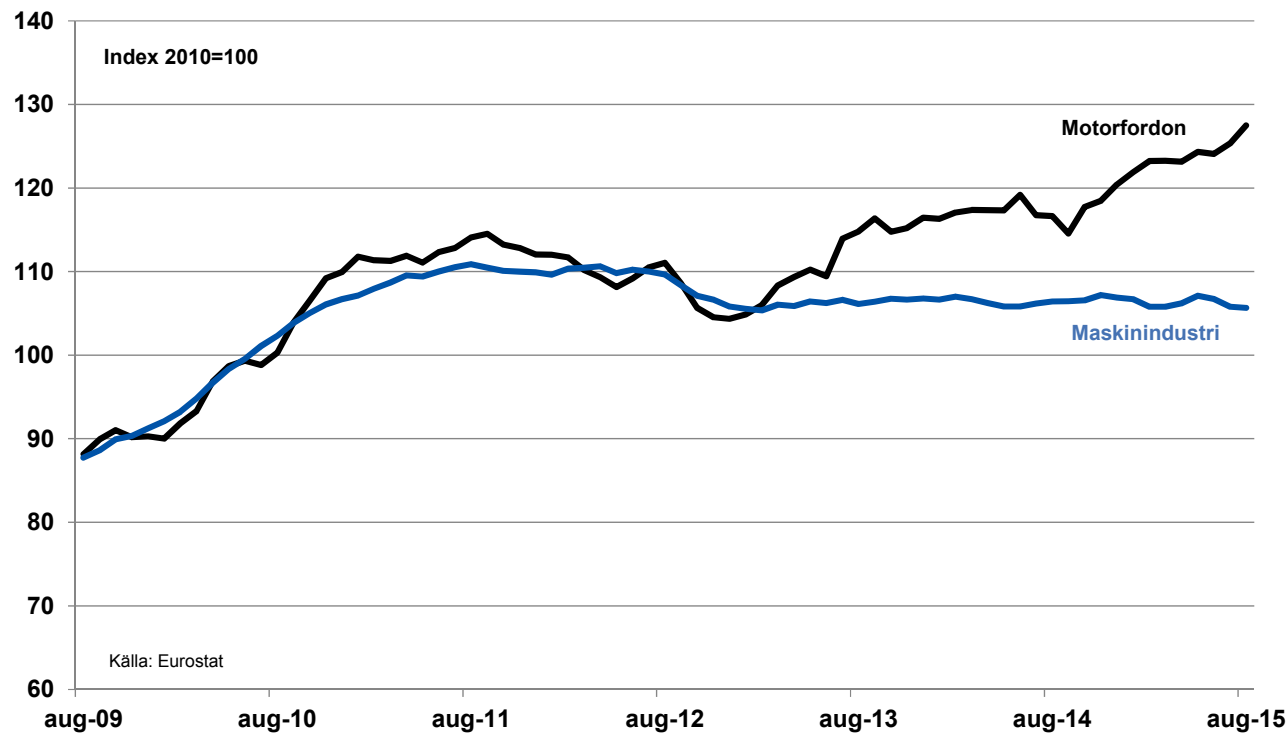
Som följd av sin storlek påverkar Tyskland utfallet i indikatorerna för hela EU och Euroområdet. Maskinindustrin i Tyskland anser orderstockarna som lite mindre än normalt för närvarande och har gjort detta under en längre period. Detta är naturligtvis oroande då landets maskinindustri utgör en bra indikator för tillståndet i global efterfrågan på investeringsvaror. Tyskland är visserligen på väg att tappa sin förstaplats som världens största maskinexportör till Kina. Skillnaderna mellan ländernas exportprodukter är fortfarande avsevärda rörande kvalitet och tekniknivå.

Dessvärre är optimismen i fordonsindustrin i Tyskland inte lika hög som i våra och numera bekanta problem med förbränningsmotorer hos VW kan tillfälligt komma försämra utfallen i konfidensindikatorer i fordonsindustrin under hösten och vintern. Men om VW-koncernen tappar vinner antagligen i stället andra välkända tyska tillverkare samt en och annan tillverkare i andra länder.

Orderstocken motorfordon – maskinindustri. EU28

Produktionsvolym motorfordon – maskinindustri. EU28

► INTERNATIONELL EFTERFRÅGAN

Efterfrågan på teknikvaror har förbättrats inom EU. Försäljningen av motorfordon och efterfrågan på maskinutrustning ökat något efter flera år av mycket låg efterfrågan. Däremot visar efterfrågan på byggrelaterad utrustning i EU inte någon större ökning mer än att botten förefaller ha nåtts. Vi räknar med att efterfrågan på byggutrustning blir fortsatt låg även 2016 men med förhoppningar om gradvis ökning under loppet av året. Den låga efterfrågan från byggsektorn skulle därmed antligen förbättras efter åtta svåra år.

Ingen boom

Då arbetsmarknadsläget förbättrats i EMU länderna, inklusive problemländer som Italien, Frankrike och Spanien, är chanserna för att årets förväntade konsumtionstillväxt för hushållen på 1,5 procent inte försämras 2016. Regionens stora strukturproblem medför ändå att ingen konsumtionsboom förväntas 2016 samtidigt som årets konsumtionstillväxt kan förväntas avta i Tyskland och Spanien nästa år.

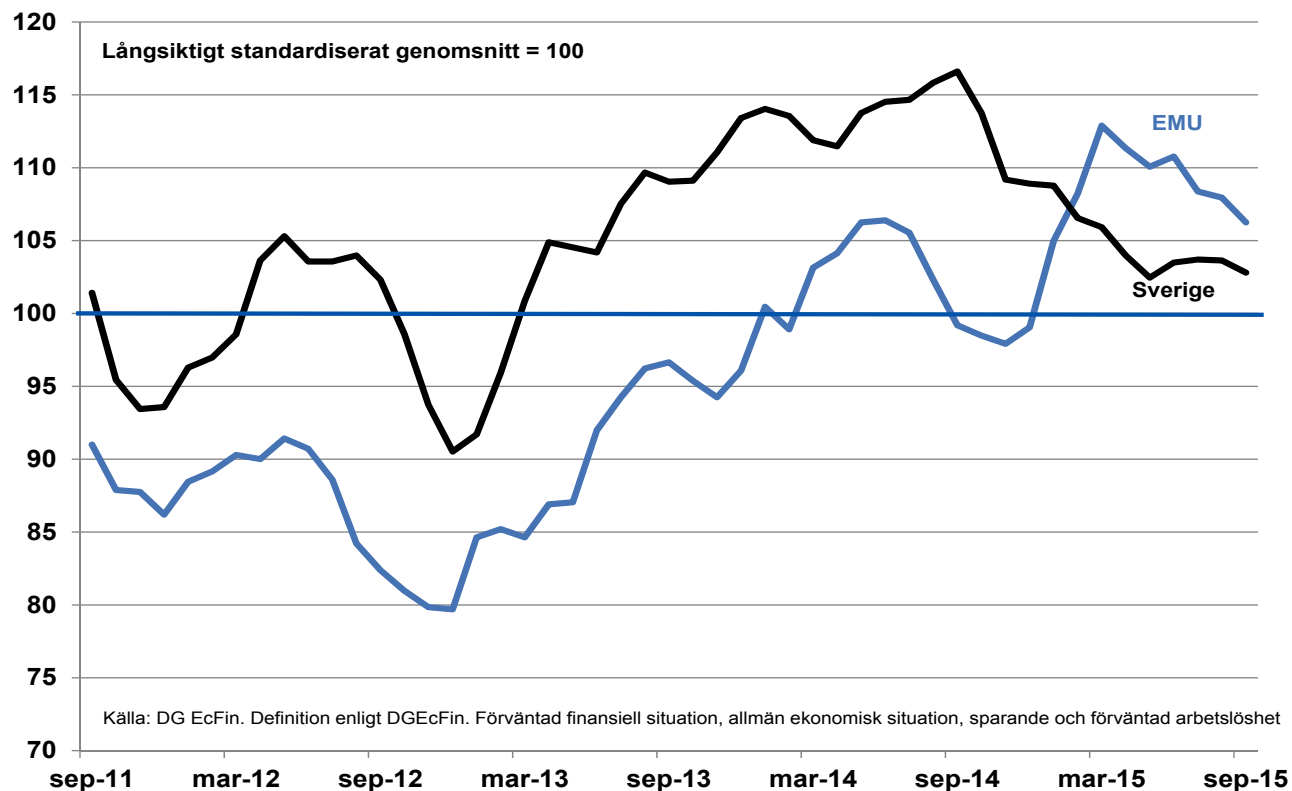
Konsumentförtroendet i Euroländerna ligger i oktober i år högre än i januari 2015. Men förtroendet har försämrats sedan försommaren, särskilt i Tyskland. Italien visar istället en kraftigt ökad optimism. Sysselsättningstillväxten förefaller ändå inte avta speciellt mycket nästa år och arbetslösheten kryper sakta neråt. Euroområdets konsumtionstillväxt bedöms därför öka med 1,7 procent 2016.

Årets starka ökning i real disponibel inkomst i USA, där lägre energipriser bidragit, avtar nästa år som följd av något tilltagande inflationstakt och måttliga löneökningar. Tillväxten i hushållens konsumtion i USA dämpas därför något till 2,5 procent 2016 mot tre procent i år.

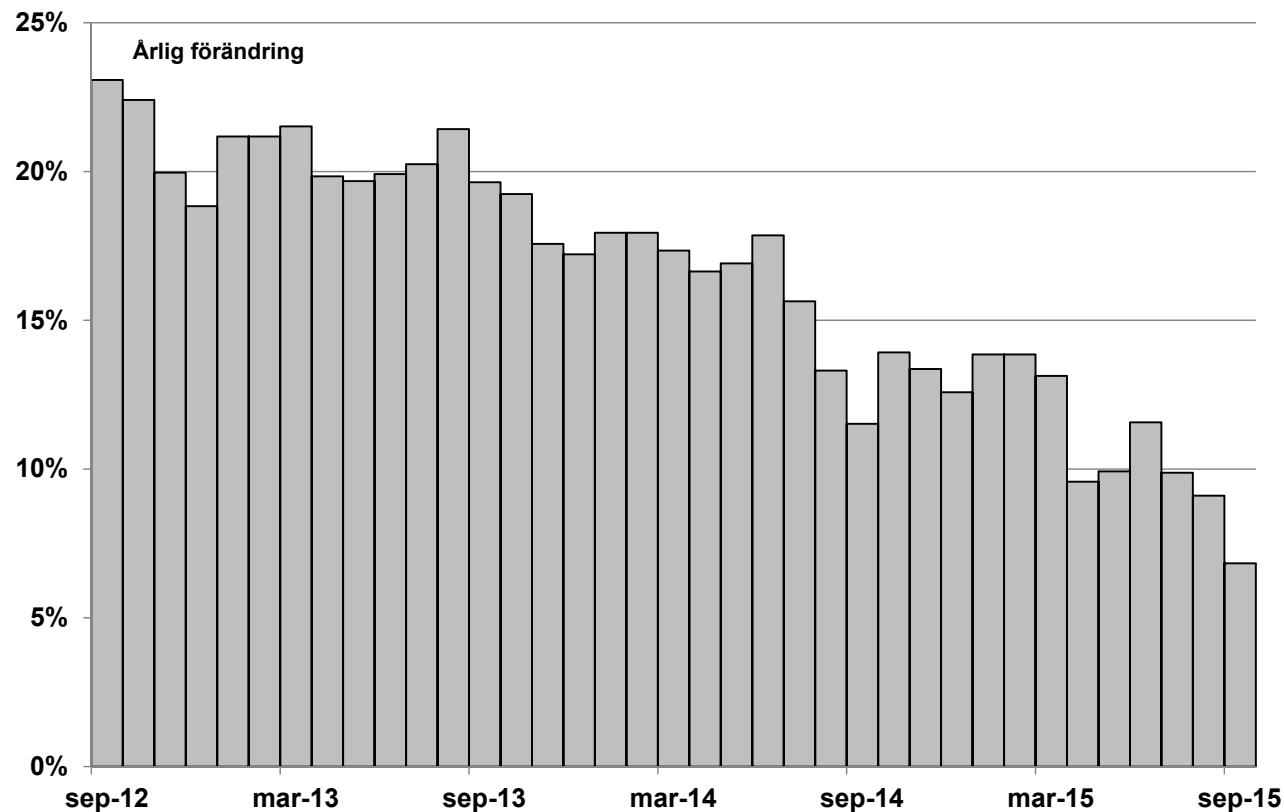
Återverkningar

Lägre tillväxt i Kina kommer att få negativa återverkningar på världsekonomin som kan komma bli större än vad de flesta räknar med för tillfället. Bidraget till global tillväxt från Kina har ju varit högt under flera år. I Kina bevittnar vi nu en klar nedväxling för industrin, men en mindre nedväxling för servicesektorn. Därför blir påverkan ganska stor för tillverkningsindustrin såväl i Kina som globalt. Visserligen kommer Kina att växa i lite högre takt än sammantagen global tillväxt även framöver och landet kommer fortsätta öka sin kapitalintensitet. Men vi kan inte längre räkna med att landet ska bidra till global tillväxt som det gjort de senaste tio åren. Se även tabell på sidan 43.

Konsumentförtroende EMU och Sverige

Fasta investeringar. Kina

► **INVESTERINGSVAROR**

Inget starkt momentum

Tillväxten i globala investeringar bedöms ha ökat med begränsade 3 procent i volym 2014. Volymökningen bedöms bli 3 procent även 2015. Mätt i USD i löpande priser blir det däremot en minskning 2015 som följd av växelkurseffekter, bl.a. EUR/USD. En minskning i löpande USD gäller för övrigt även global BNP under 2015. Bedömningen för tillväxten i globala investeringar ligger på 3,5 procent i volym för 2016.

Numera ingår så kallade IPR (Intellectual property rights) eller mjuka investeringar i fasta investeringar i de flesta länder. IPR kan exempelvis vara filmmanus eller forskning. För amerikansk del uppgår dessa IPR till en fjärdedel av samtliga fasta investeringar och för EU knappt en femtedel. Effekterna av detta kan behöva rensas bort vid en analys av fasta investeringar.

En bra men varierande efterfrågan på investeringsvaror har nu präglat amerikansk ekonomi i drygt fem år. Investeringstillväxten har dock dämpats något första halvåret i år. Orderingången av investeringsvaror, som kan betraktas som ledande indikator för investeringar, pekar nu åt fel håll. Vi gör bedömningen att den nu förhållandevis långa perioden av expansiva investeringar börjar gå mot sitt slut och att tillväxten avtar framöver i USA.

Ljusning i Euroområdet – boom långt borta

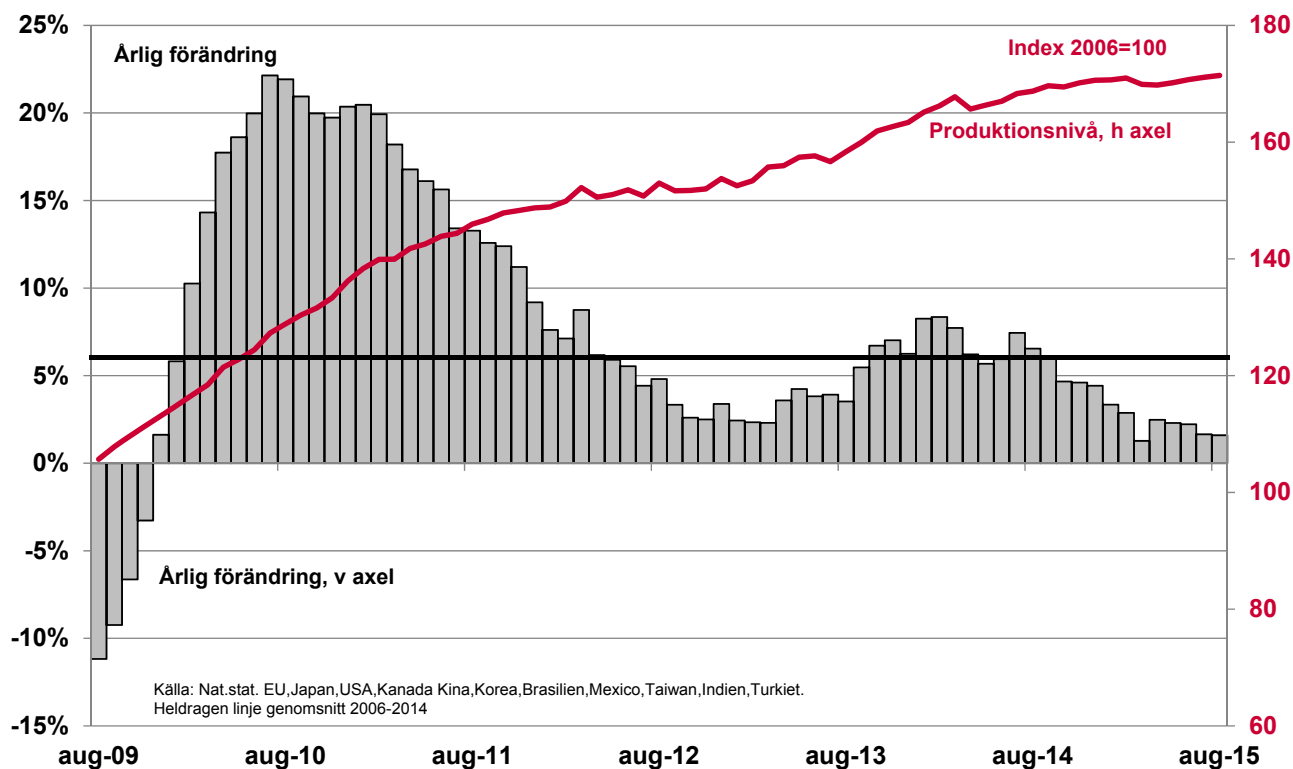
I volym förväntas investeringarna i Euroområdet öka med knappt 2 procent räknat i lokal valuta 2015. För 2016 förväntas återigen endast en begränsad ökning nu på 2,5 procent. Det som talar för lite högre investeringstillväxt är bl.a. svagt ökande kapacitetsutnyttjande i industrin, tilltagande vinsttillväxt och lättare tillgång till krediter.

Kina sviktar

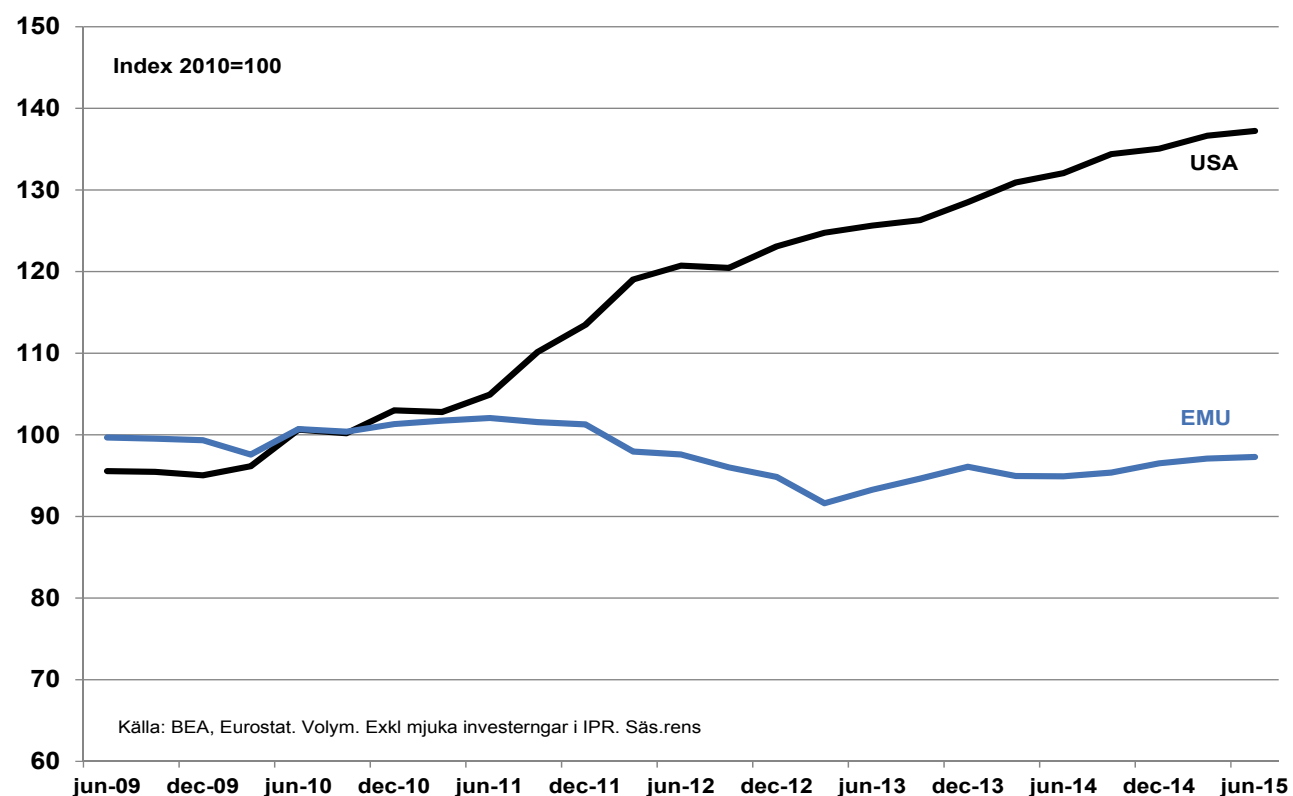
Mellan 2000-2014 ökade fasta investeringar i Kina med i genomsnitt 18 procent per år i löpande USD. Detta är i ungefär i paritet med perioden 1975-1990 i Japan eller 1980-1997 i Korea. Därefter har utvecklingen i båda dessa länder varit allt annat än fortsatt stark.

Investeringstillväxten i Kina har uppgått till 12 procent i genomsnitt per år 2008-2014 (lokal valuta volym) men förväntas närma sig nuvarande BNP tillväxt. I september i år växte s.k. ”urban fixed investment” med begränsade 6,8 procent i värde i årstakt motsvarande ca 8 procent i volym. Fasta investeringar i Kina bedöms öka med 7 procent i volym 2016. Skillnader i efterfrågan på kapitalutrustning mellan industribranscher och sektorer är samtidigt stora.

Produktionsvolym maskinindustri. Globalt

Fasta investeringar. USA och EMU

► TRANSPORTMEDEL

Ökad efterfrågan i Europa

Efter att ha minskat sex år i rad ökade äntligen personbilsförsäljningen EU i fjol. I år har tillväxten fortsatt bland annat som följd av relativt bra försäljningsökning i Tyskland och Storbritannien samt genom fortsatta skrotningsstimulanser i Spanien. Äntligen visar också Italien och Frankrike lite bättre trafik i bilhallarna. Tidigare höga försäljningsnivåer för EU nåddes under perioden 2003-2007 (14-15,6 milj per år) vilket gör att utbytesbehovet ökar. EU:s personbilsförsäljning ser ut att öka med sju procent i år vilket är något högre än tillväxten i fjol. Därmed nås en nivå på 13,6 miljoner sålda enheter 2015. Nästa år dämpas dock tillväxten i EU och förväntas öka med tre procent till 14 miljoner enheter.

Mot högstanivå

I USA förväntas försäljningen av personbilar plus lätta lastbilar nå 17,1 miljoner enheter i år. Senast drygt 17 miljoner enheter nåddes var 1999-2000. Med det skrotnings- och utbytesbeteende som normalt råder är det dags igen för nivåer över 17 miljoner. Hushållens inköpsplaner för bilköp ligger samtidigt kvar på en hög nivå. En hygglig ekonomisk utveckling i amerikansk ekonomi kan innebära all-time high på 17,5 milj sålda enheter 2016. Därmed slås tidigare högstanivå från år 2000 på 17,3 miljoner.

Fritt fall – globalt drygt 89 miljoner

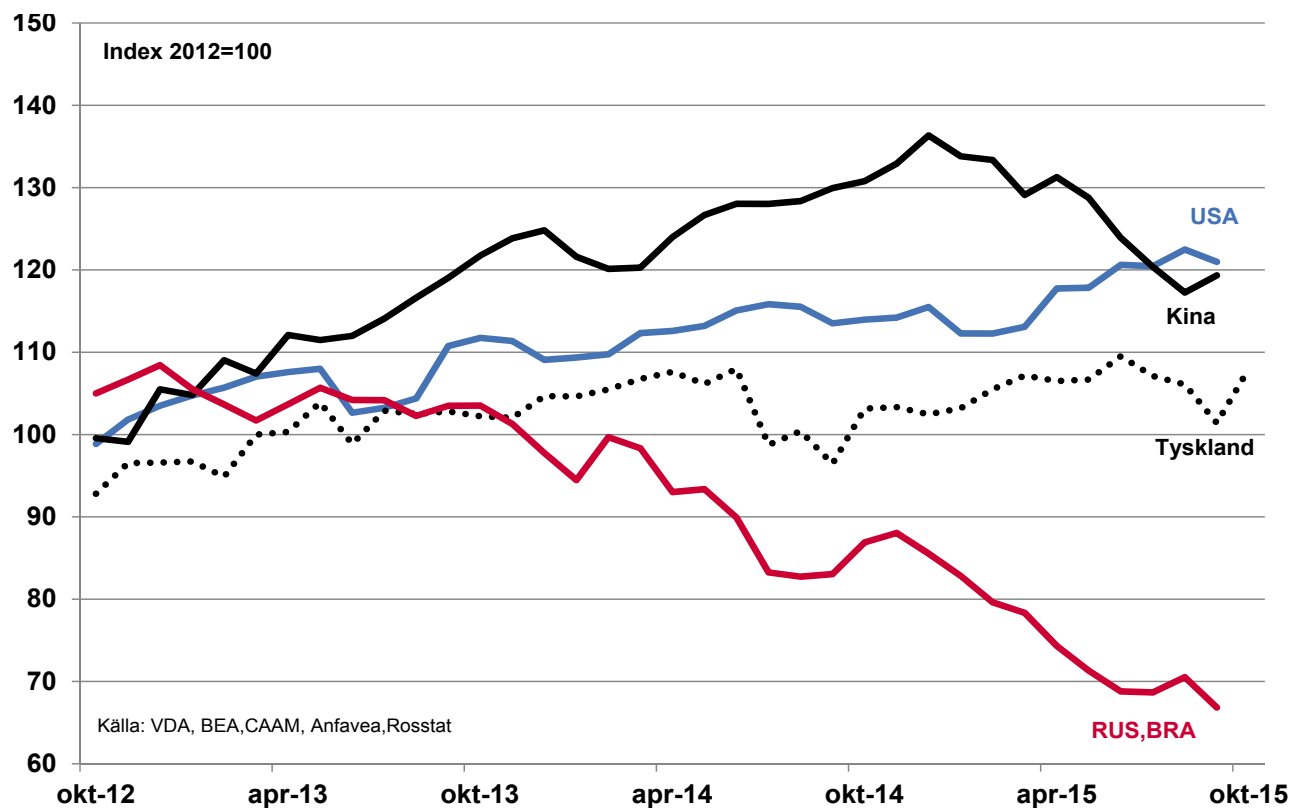
I Kina ökar personbilsförsäljningen i betydligt lägre takt än för några år sedan. I år förväntas en ökning med tre procent. Därmed hamnar nivån på 20,3 miljoner fordon. Lägre försäljnings-skatt på småfordon kan förvisso stimulera försäljningen något framöver. Men dessvärre vill konsumenterna främst ha ”rejäl saker”, främst SUV. Försäljningen av dylika fordon ökar i mycket hög takt, men rasar ordentligt för andra segment bl.a. just småfordon.

Interna och externa problem för Ryssland har gjort att bilförsäljningen nu är i närmast i fritt fall. Brasilien visar en likartad utveckling.

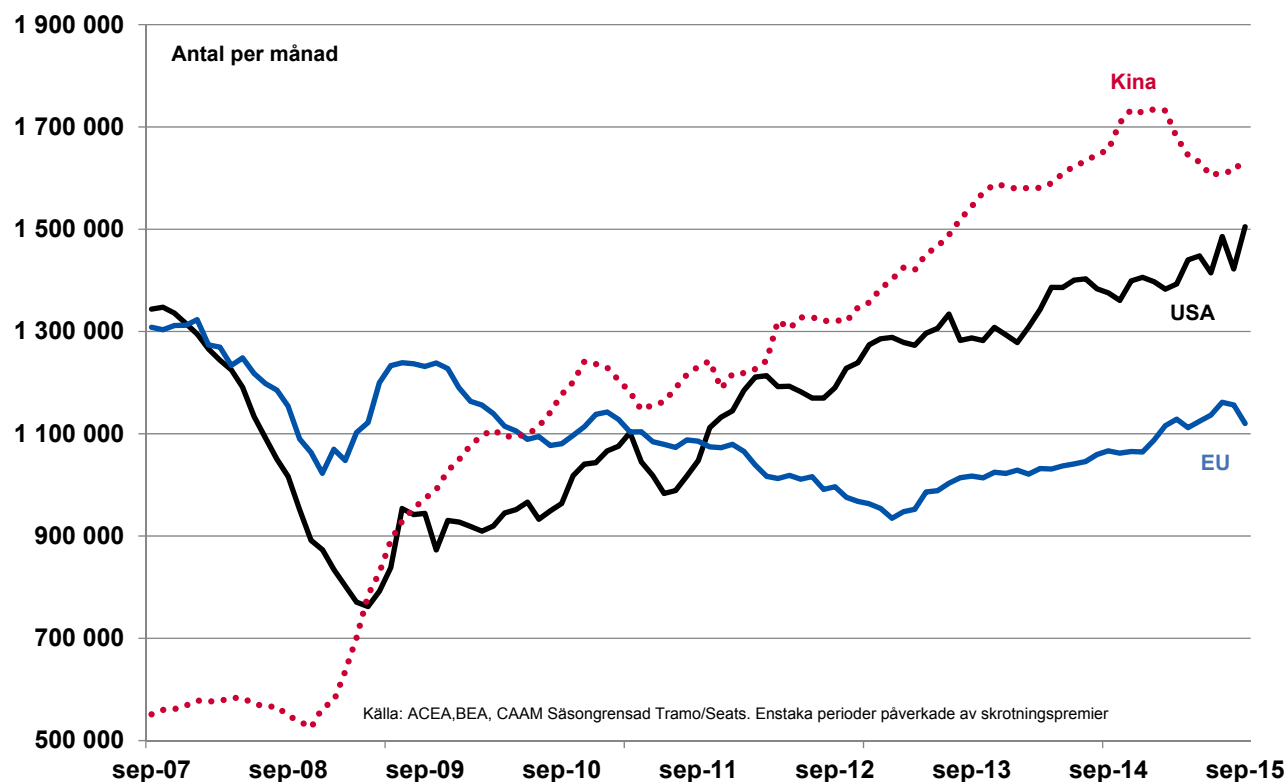
Global försäljning av personbilar och lätta kommersiella fordon når ungefär 88,5 miljoner enheter i år eller en ökning med två procent jämfört med ifjol. För 2016 bedöms försäljningen nå 89,5 miljoner enheter med ökad försäljning på ca 400 enheter vardera i EU, USA. Kina förväntas nå knappt 21 miljoner. Försäljningen minskar dessvärre i Brasilien och Ryssland även 2016 om än inte lika kraftigt som i år.

Bilindustriföreningen i Brasilien (Anfavea) tror inte marknaden vänder förrän i slutet av 2017. Att nå den tidigare toppnivån från 2012 förväntas först 2020.

Produktion av personbilar. Kina USA Tyskland Ryssland och Brasilien

Personbilsförsäljning per månad. EU USA och Kina

► GLOBAL TEKNIKPRODUKTION

Inte som tidigare

Sedan årsskiftet 2014/15 och fram till tredje kvartalet 2015 har produktionsnivån i global teknikindustri preliminärt ökat i låg omfattning eller knappt en procent. Vi får backa till 2012 för att finna en likartad begränsad tillväxt under loppet av ett kalenderår.

Bakgrunden till detta är främst en lägre tillväxt i Kina och USA medan produktionsnivån fallit kraftigt i Ryssland, Brasilien samt i någon mån i Japan och Korea. Produktionsnivån för EU-länderna har därutöver ökat i ringa omfattning under loppet av 2015. Positivt är att Indien har kommit tillbaka något och ökat produktionsnivån under loppet av 2015 efter minskad produktion 2012-2014.

Produktionstillväxten för teknikindustri globalt förväntas öka med 2,5 procent 2015 vilket är lägre än förväntat. Den kraftiga tillbakagången i Ryssland och Brasilien har överraskat.

Bidraget

Perioden 2000-2008 ökade global teknikproduktion med i genomsnitt 3,8 procent per år och följde därmed i stort sett tillväxten i global BNP. USA och Kina har lyft världsgenomsnittet de senaste åren. Bidraget från dessa länder blir mindre 2016. Global teknikproduktion förväntas öka i lite högre takt 2016 än i år eller tre procent då nedgången i Brasilien och Ryssland inte blir lika omfattande som 2015.

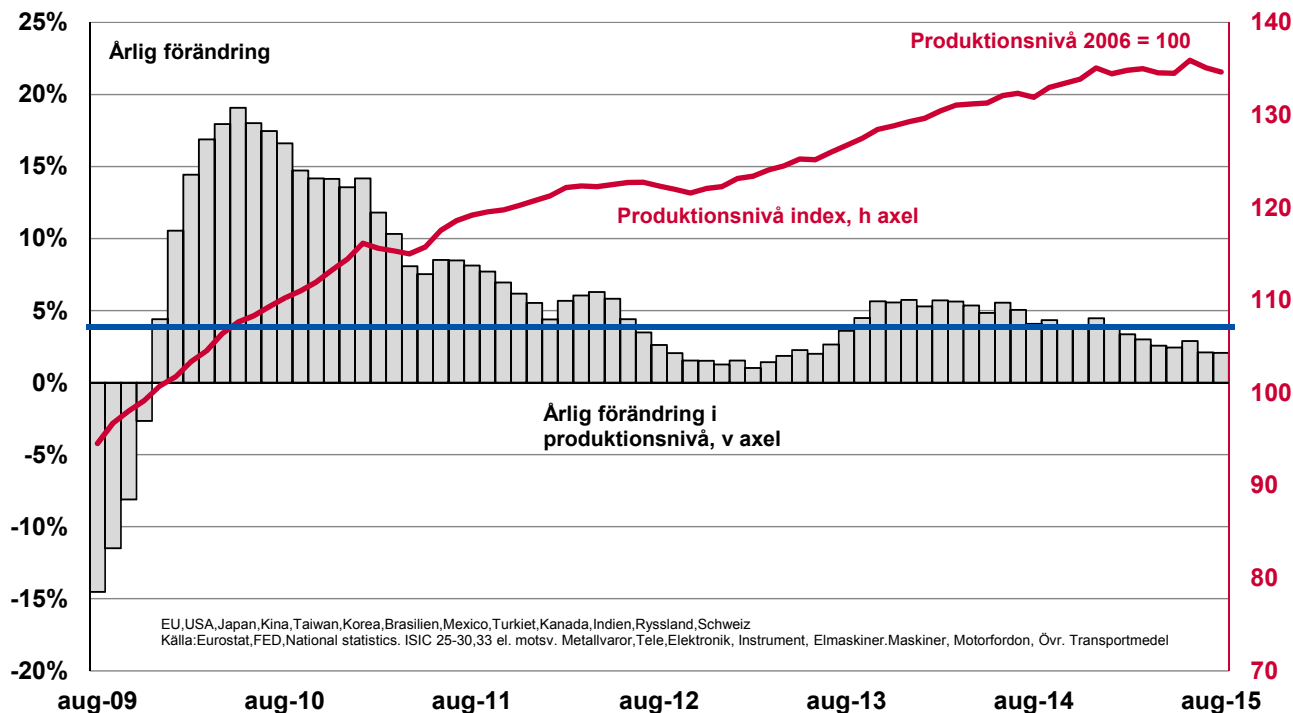
Rätt viktad ger en annan bild

Global BNP-tillväxt dämpas i högre grad än förväntat i år. Under hösten 2014 var förväntningarna högt uppskruvade för global tillväxt 2015. Enligt Consensus forecast låg då prognosen på 3,2 procent och enligt IMF 3,8 procent. I dagsläget förväntar motsvarande bedömare 2,5 procent resp. 3,1 procent för tillväxten 2015. Visserligen hade många noterat en inbromsning i Brasilien, Ryssland och Kina hösten 2014 men att de två förstnämnda ändå skulle klara sig hyfsat 2015, vilket inte blev fallet. Därutöver missbedömdes negativa spridningseffekter på många länder av inbromsningen i Kina.

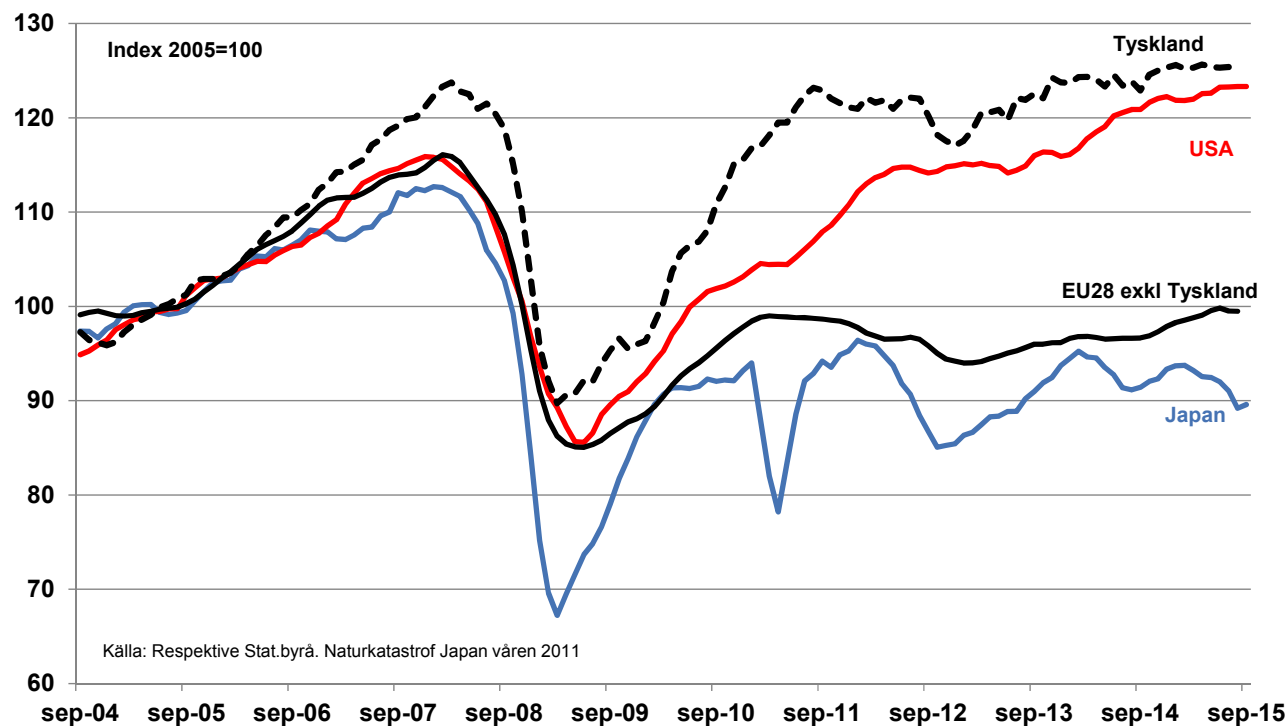
Förväntningarna skruvas nu också upp inför 2016 vilket vi menar är lite väl optimistiskt. Världen är inte riktigt vad den varit och osäkerheten är alldeles för stor för att världsekonomin snabbt ska gå in i en tillväxtbana som når "gamla goda tider". Normaltillståndet i världen är visserligen tillväxt och perioderna med kontraktion är få. Men tyvärr är ekonomisk tillväxt inte alltid hög.

Vi gör ändå den bedömningen att global BNP-tillväxt viktad efter betydelse för Sveriges export av teknikvaror kan öka något 2016 eller från 1,7 procent till 1,9 procent. I bedömningen bidrar årets recessionsländer mindre negativt nästa år. I övrigt sker sammantaget inga mer remarkabla förändringar jämfört med i år.

Produktionsvolym teknikindustri. Globalt

Produktionsvolym Teknikindustri

► EUROPA

Tyskland – Lite positivt, lite negativt

I början av året förbättrades olika förtroendeindikatorer för industri och hushåll. De senaste månadernas utfall i dessa har i stället visat på en lite mindre optimism för tillverkningsindustrin men också iför hushållen.

Trots detta är tysk ekonomi påfallande stark sett i ett Europaperspektiv. Tysklands BNP förväntas kunna nå en tillväxt på knappt två procent 2016. Landet tillhör ett av de fem euroländer som har en högre sysselsättningsnivå för tillfället jämfört med 2008. Detta tyder på att institutionerna här fungerar lite bättre än många andra länder med gemensam europavaluta.

Lyftet kom inte i år

Produktionen i teknikindustrin ökade med 2,5 procent i fjol. I början av 2015 var förväntningarna höga om en minst lika hög tillväxt i år. Det ser dessvärre ut som om tillväxten sammantaget begränsas till 1,5 procent i år. Det väntade produktionslyftet i maskinindustrin uteblir i år trots bra export, inte minst till USA. Nedgången i maskinexport till tillväxtländer inklusive Kina samt en svag hemmamarknad bidrar i stället till att produktionen i maskinindustrin minskar med en procent i år. Maskinindustrin tar nu i stället nya tag inför 2016 och gynnas av en lite tilltagande efterfrågan inom Euroområdet. Hit är just nu orderingången särskilt stark. Men tiden med hög efterfrågan i tillväxtländer är förbi. Därför förväntas tillväxten för maskinindustrin bli låga 1,5 procent nästa år.

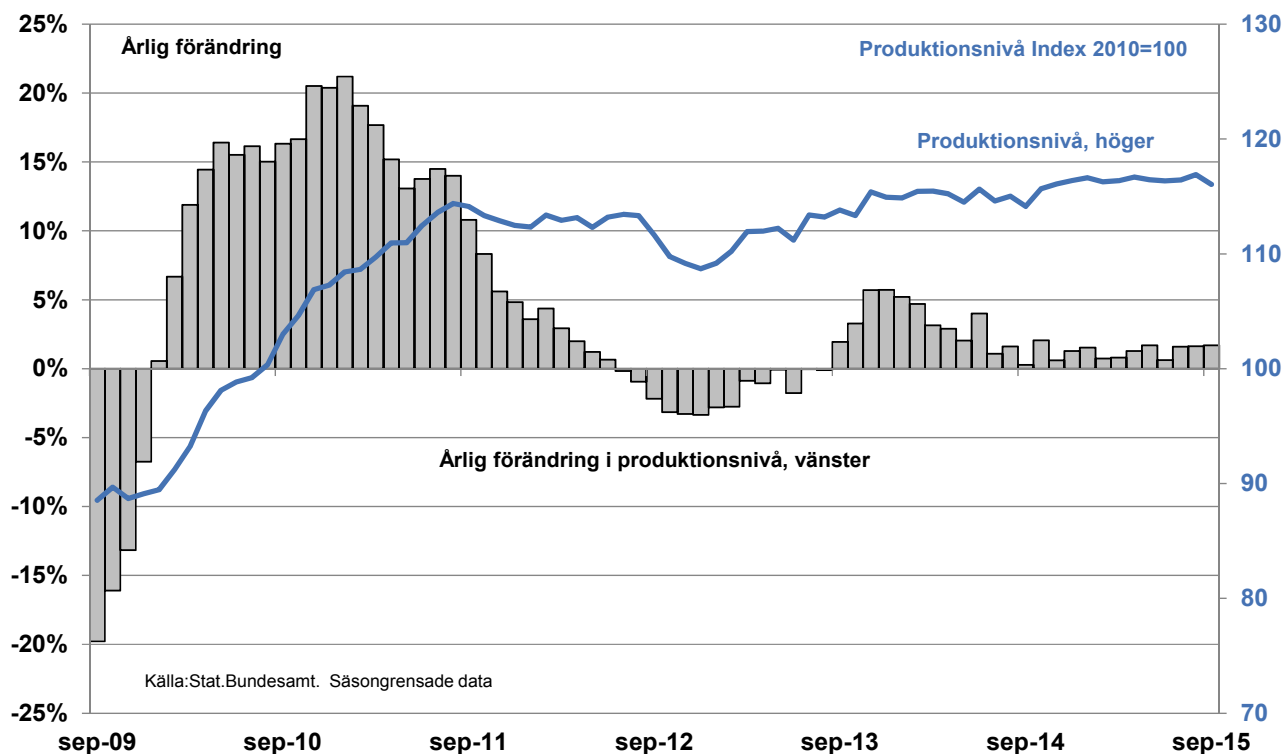
Lyft i lyft- och godshantering men i övrigt trögt

Läget i maskinindustrin är för tillfället bra för lyft- och godshantering, livsmedels- och metallbearbetande maskiner. Men sedan ett par kvartal möter tillverkare av mineral- och bergbrytningsmaskiner, lager, mekanisk kraftöverföring samt pumpar en låg efterfrågan. I alla dessa delbranscher rapporterar därutöver företagen klart negativa utsikter kommande halvår.

Läget är för närvarande bättre i fordonsindustrin. Totalt förväntas personbilsproduktionen öka till 5,75 milj. fordon. Detta och med bra utveckling för världsledande leverantörer gör att produktionsvolymen sammantaget för fordonsindustrin ökar med knappt fyra procent i år. Tillväxten dämpas här till två procent nästa år.

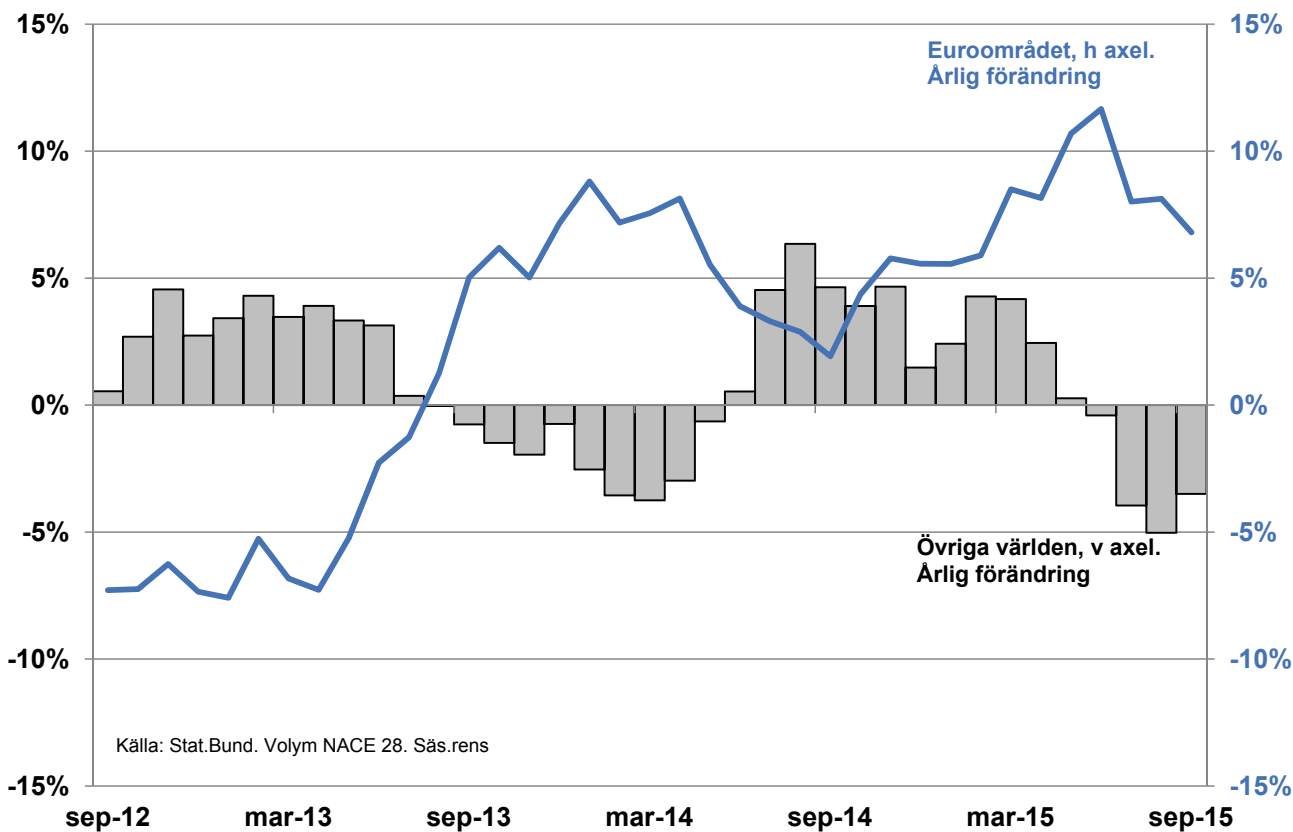
Vinsterna i näringslivet påverkar inhemsk investeringsutveckling. Vinsttillväxten är f.n. måttlig och vi räknar inte med någon investeringsboom framöver, men väl en investeringstillväxt på tre procent 2016. Sammantaget förväntas produktionen i Tysklands teknikindustri öka med två procent 2016. Här står hoppet främst till efterfrågan på hemmamarknaden och övriga Europa.

Produktionsvolym teknikindustri. Tyskland

Exportorder maskinindustri. Tyskland

övriga världen. Tyskland

Italien, Frankrike och Storbritannien

Trots att fordonsindustrin i Italien växer i hög takt för närvarande förväntas produktionstillväxten för teknikindustrin öka med begränsade två procent i år. Fortsatt trögt för investeringsvaruindustrin är den främsta förklaringen till en sammantaget begränsad tillväxt.

BNP-tillväxten minskade årligen 2012-2014 men förvänts öka något eller med 0,8 procent i år. Ingen exceptionellt tilltagande tillväxt förväntas utan BNP tillväxten inskränker sig till en procent nästa år. Med lite bättre export till sina största handelspartners Tyskland och Frankrike bedöms produktionstillväxten för teknikindustri öka med två procent även 2016. Då arbetskraftskostnader per producerad enhet i industrin inte förmår växla ner ordentligt förväntar vi oss fortsatta strukturproblem framöver.

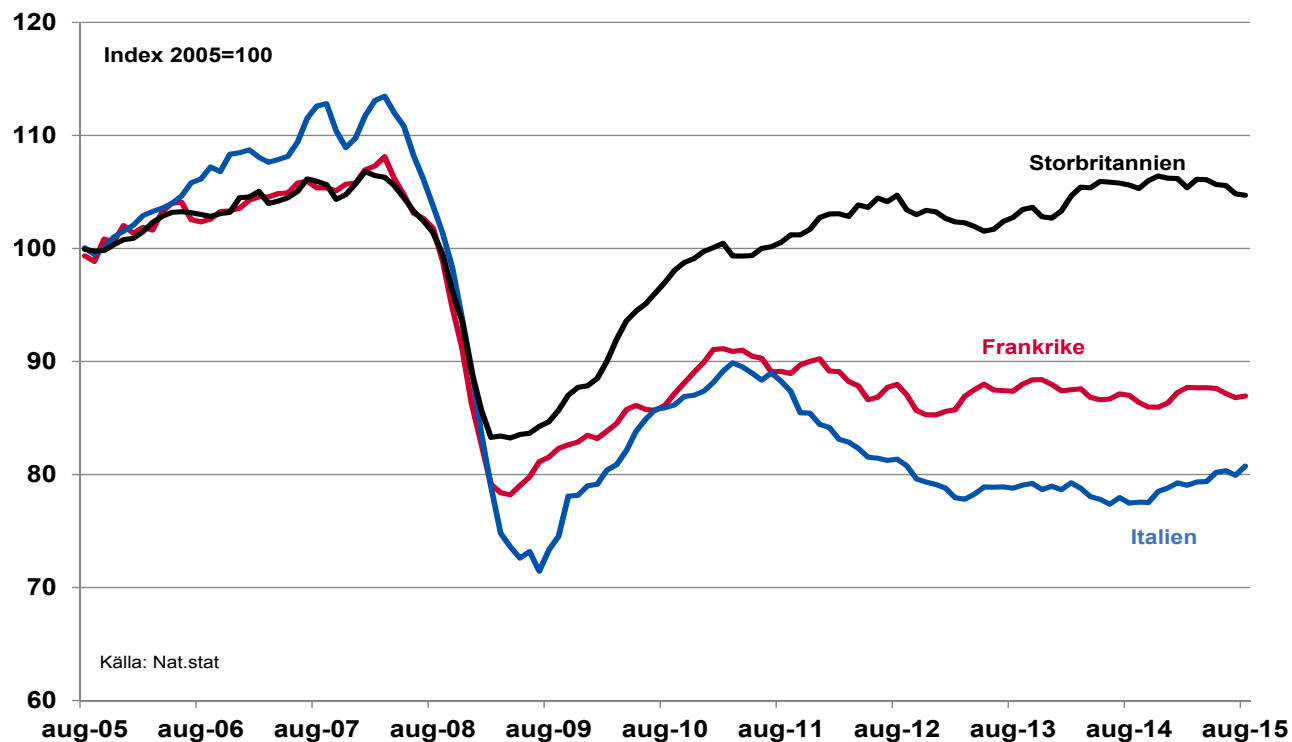
För Frankrike kan vi återupprepa de förhållanden som gäller för Tyskland och Italien. Fordonsindustrin har medvind, investeringsvaror har motvind och växer marginellt. Med måttlig expansion för fordonsindustrin nästa år under antagande om långsam förbättring i efterfrågan på investeringsvaror i Euroområdet och på hemmamarknaden förväntas produktionen öka med två procent 2016 mot 1,5 procent i år. Frankrikes ekonomi lämnar övrigt att önska med låg tillväxt i flera år. Landet plågas av notoriskt hög arbetslöshet och oförmåga att skapa hög sysselsättning samt svårigheter att få bukt med det offentliga budgetunderskottet. BNP förväntas öka med en procent i år och med i bästa fall 1,5 procent 2016.

Nu bromsar industrin

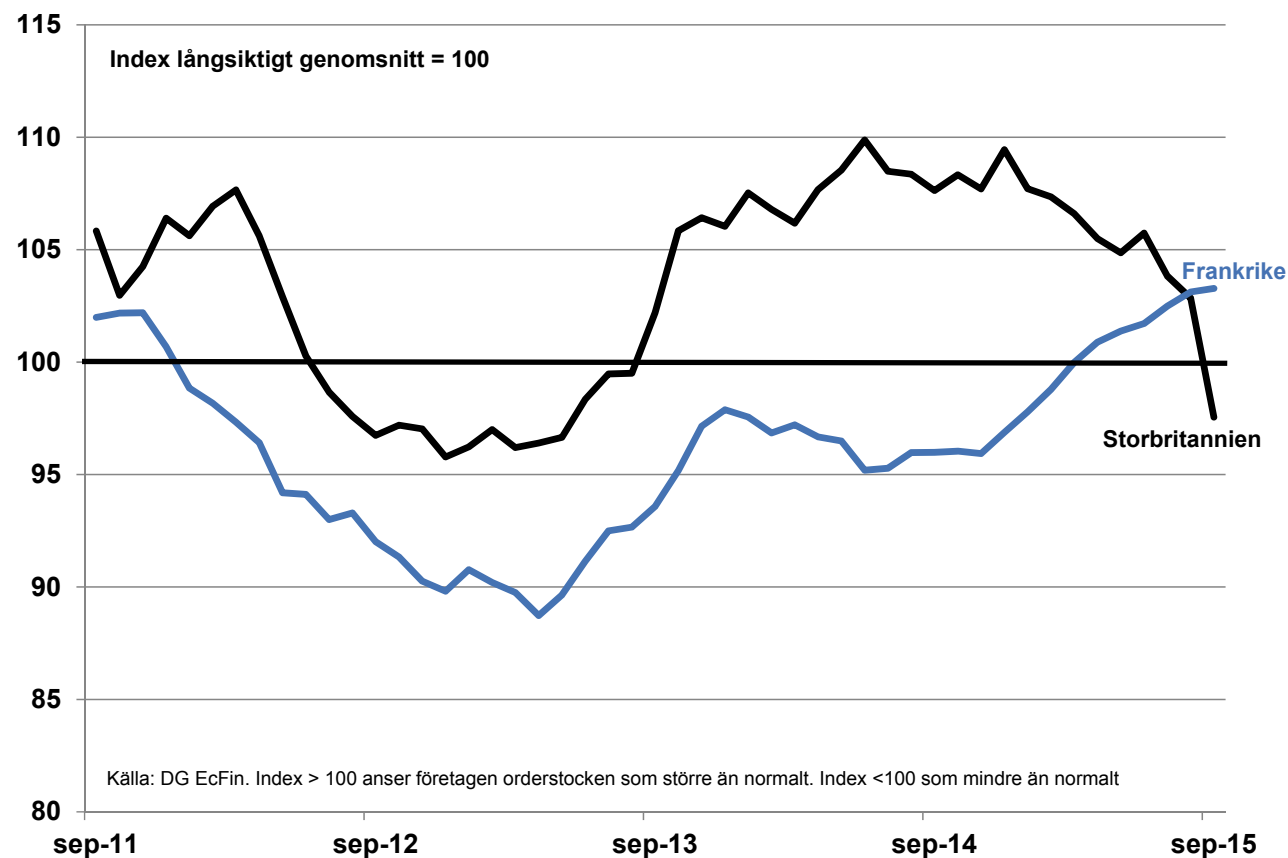
BNP tillväxten i Storbritannien har långsamt avtagit sedan återhämtningen i fjol. Den förväntas öka med 2,4 procent i år. För 2016 vänts ingen acceleration utan tillväxten avtar något till 2,2 procent.

Teknikindustrin har tidigare inte haft så mycket att klaga på vad gäller hemmamarknaden. Investeringar har utvecklats relativt bra även om tillväxttakten avtagit i år. Teknikföretag har de senaste kvartalen blivit allt mindre optimistiska som följd av den höga pundkursen. Den lilla depreciering som skett sedan somras ändrar inte stämningläget den närmaste tiden. Stark valuta och kraftigt stigande arbetskraftskostnader har bland annat bidragit till att vinsterna minskade för tillverkningsindustrin. Detta bådär inte gott för investeringar framöver. Produktionen i teknikindustri ökar med låga en procent i år och förväntas bli oförändrad 2016. Fordonsindustrin är den enda delbransch med lite fart. För fyrtio år sedan höll den på att gå omkull. Honda, Nissan, Toyota m.fl. har istället i dagsläget konkurrenskraftig tillverkning i landet.

Produktionsnivå teknikindustri. Frankrike, Italien och Storbritannien

Orderstocken teknikindustri. Storbritannien och Frankrike

► NORDEN

Finland – långsamt åt rätt håll från depressionsnivå

Finlands ekonomi och Finlands industri plågas av teleindustrins tidigare kollaps samt strukturellt lägre efterfrågan på skogsprodukter. BNP har minskat tre år i rad 2012-2014, men med lite tur blir BNP-tillväxten oförändrad 2015. Med hjälp av export och med liten ökning i inhemska investeringar förväntas BNP öka en halv procent 2016. Europaberoendet för Finlands teknikindustri är högt och det vill till att exporten till EU verkligen börja visa tillväxt, särskilt mot bakgrund av att exporten till Ryssland i bästa fall bara bottnar nästa år. Hushållens konsumtionstillväxt, som bedöms öka med några tiondelar i år, tilltar inte utan förväntas växa i samma storleksordning nästa år. Hög arbetslöshet är en förklaring till att hushållen håller hårt i plånboken.

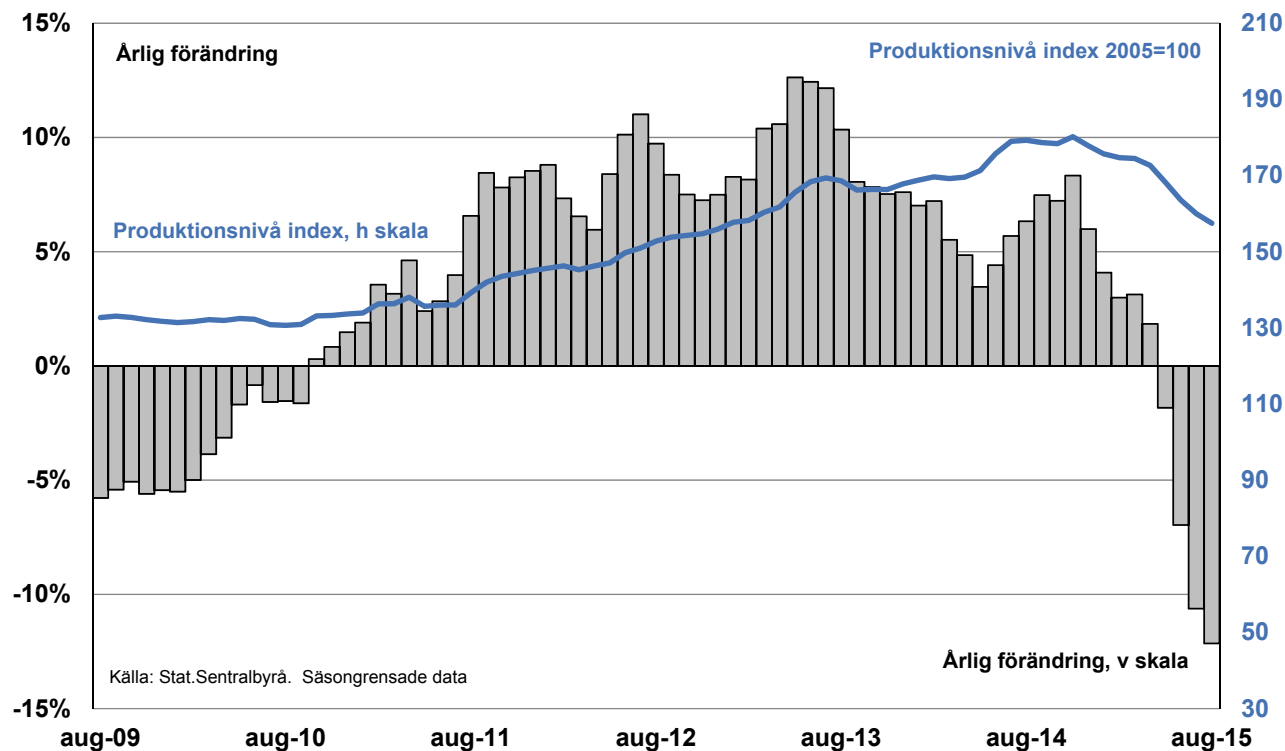
Produktionen i Finlands teknikindustri minskar med fyra procent i år, men det finns tecken på stabilisering under tredje kvartalet. Utfallet i företagens bedömning av orderstockar visar också att det inte skett någon försämring i dessa sedan i våras. Missnöjet här är ändå fortsatt utbrett. Kommer teknikexporten igång framöver förväntas produktionen i teknikindustri bli oförändrad 2016. Tyvärr är Finland ett av få länder i världen där produktionsnivån i dagsläget är lägre än under krisåret 2009. Vi hoppas nu verkligen att det går bättre framöver för vår sjätte största exportmarknad.

Danmark bra – men inte immun

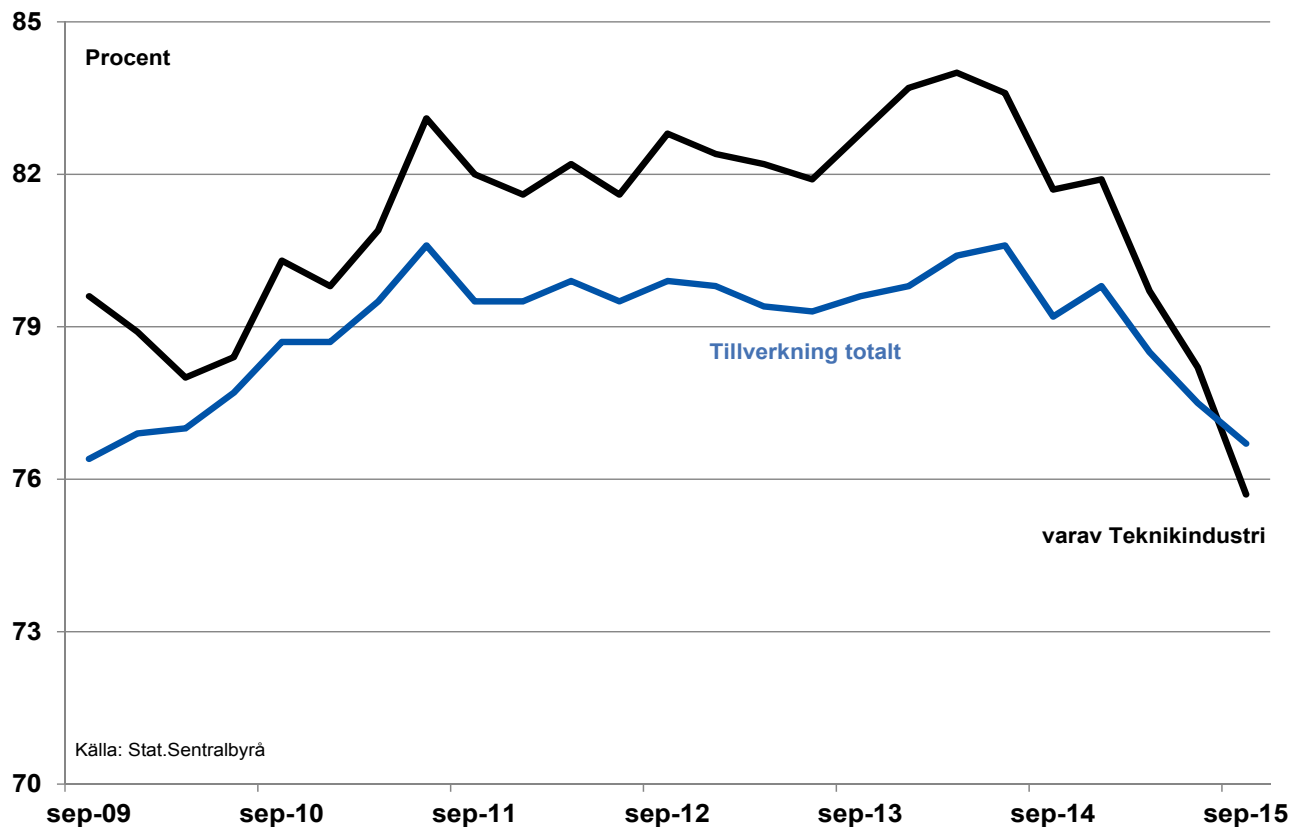
BNP-tillväxten i Danmark har kommit igång gradvis efter nedgången 2012-2013. Vi räknar med en BNP tillväxt på 1,7 procent i år och 2 procent 2016. Främst väntas ett omslag till lite högre efterfrågan på investeringsvaror 2016. Detta är viktigt då landet är vår femte största exportmarknad. Tillväxten i år kommer främst från tjänstesektorn medan industrin förväntas växa i relativt låg takt eller 2,5 procent. Hälften av teknikindustrin utgörs av maskinindustrin. I år är det god fart i maskinindustrin och då särskilt vindkraft som dominerar branschen. Övriga maskinbranscher känner i stället av en låg global efterfrågan. Den eltekniska industrin bidrar till produktionsökningen i teknikindustri sammantaget även i år.

Teknikindustrin har i år levt på stora orderstockar vid ingången av 2015. Nu rapporterar företagen allt större missnöje rörande order. Årets produktionstillväxt på fem procent kommer inte att hålla i sig framöver. Danmark står inte helt oisolerat från global efterfrågan trots en inte bara nischad, utan kraftigt nischad industri. Trots att hemmamarknaden är bättre än på länge, men med begränsad efterfrågan i Norge, BRIC och i Euroområdet, gör att produktionstillväxten för teknikindustrin begränsas till tre procent 2016.

Produktionsvolym teknikindustri. Norge

Kapacitetsutnyttjande industrin. Norge

Norge – från medvind till motvind

Norges ekonomi och industri hade medvind under perioden 2010-2014 när investeringarna i offshore sektorn ökade med sammanlagt 67 procent. Men i drygt ett år har Norge varit inne i en konjunkturedgång. Fallande oljepris och efterföljande neddragningar i offshore sektorns investeringar har haft negativa spridningseffekter på övrig ekonomi. I år minskar teknikproduktionen som en följd av svag hemmamarknad. Teknikexporten har däremot gått bra som en följd av svagare NOK men har samtidigt inte lyckats kompensera för den svaga hemmamarknaden.

”Nedturen fortsetter”

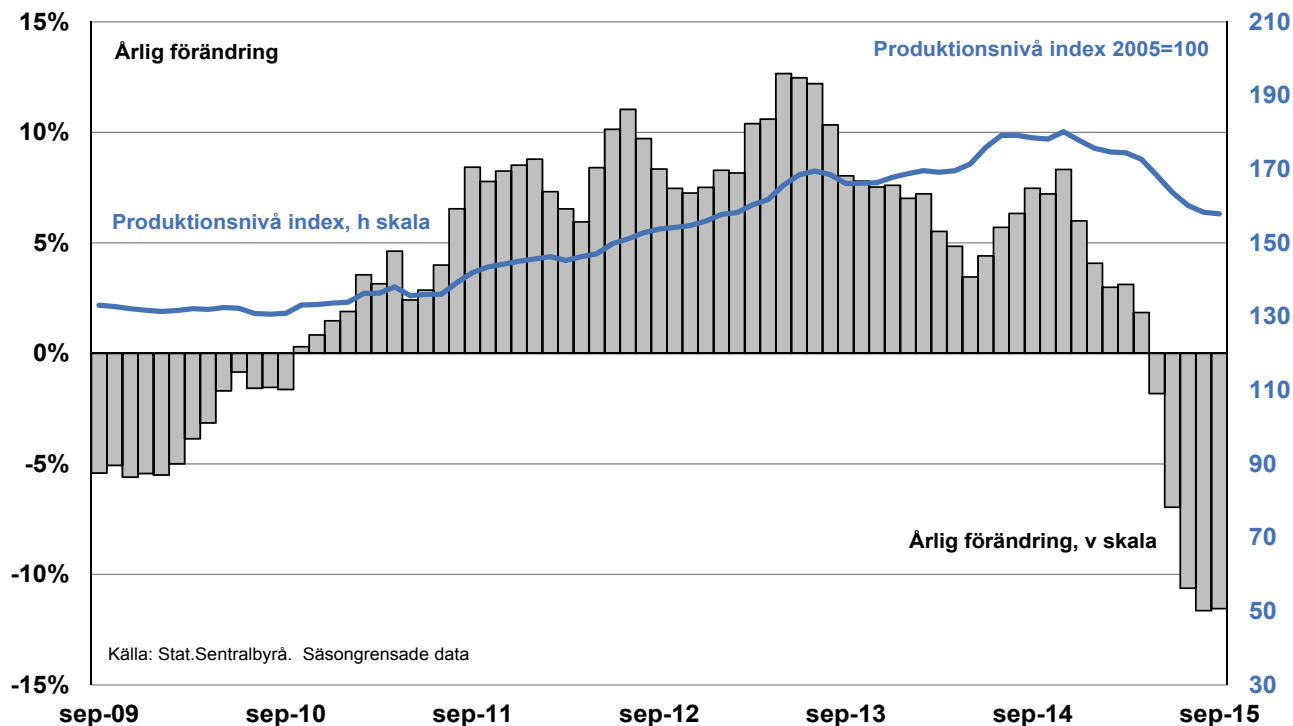
Nu räknar den viktiga olje- och gassektorn i Norge med att kapa investeringarna ytterligare något även under 2016 enligt de senaste planerna. Anslaget för investeringar i oljesektorn bedöms uppgå till 181 Mdr NOK 2016 mot drygt 185 Mdr i år. Vi konstaterar samtidigt att fastlandsinvesteringar nära följer utvecklingen i offshore-investeringar och är inte på något sätt frikopplad från ”Nordsjön”. Det ser oroväckande ut för hela Norge.

Positivt är dock att tillverkningsindustrin och energisektorn inte förefaller att dra ner på sina investeringar 2016 enligt senaste investeringsenkät. Här är dock de expansiva investeringsplanerna främst koncentrerade till speciella projekt inom metallindustri, kemi och raffinaderier. Dessa expansiva planer kan nu snabbt ändras. Senaste konjunkturbarometer, som genomförts efter den senaste investeringsenkäten, visar att fler företag än tidigare planerar att justera ner sina investeringar både i år och nästa år som en konsekvens av den snabbt försämrade aktiviteten. Minskat kapacitetsutnyttjande i industrin talar också för minskade investeringar i industrin 2016.

Utfallet i teknikindustrins konfidensindex från tredje kvartalet i år har fortsatt att försämrats och företagen ser ordentligt dystert på affärsläget. Särskilt negativa var maskinindustrin och offshore-relaterad utrustning. Detta medför att produktionsnivån i teknikindustri kommer att fortsätta falla det kommande tre-fyra kvartalen.

Nedgången i teknikindustri omfattar samtliga delbranscher såväl i år som nästa år. En svag norsk krona mildrar djupet på den nedgång vi nu bevittnar, likaså ränte- och finanspolitiska stimulanser. I år minskar teknikproduktionen med en procent och med ytterligare fem procent nästa år. Hushållens konsumtionstillväxt dämpas nästa år som en följd av lägre lönetillväxt, stigande arbetslöshet och snabbt försämrad förtroendeindikator för hushållen. Den enskilt största exportmarknaden för Sveriges teknikindustri är nu inte vad den varit de senaste åren. Vi hoppas på ökad efterfrågan 2017 även om förväntningar om stigande oljepris inte infinner sig.

Produktionsvolym teknikindustri. Finland

Orderstocken teknikindustri. Danmark

► USA

Export inte så bra – hemma bättre

Andra kvartalet i år visade på en BNP-tillväxt på 2,7 procent jämfört med motsvarande kvartal i fjol. Bidraget kom bland annat från hög tillväxt i hushållens varaktiga varor och byggandet. Trots lite väderstörningar under vintern som tillfälligt påverkade den ekonomiska aktiviteten förväntas BNP-tillväxten öka med 2,6 procent i år.

Läget är förhållandevis gott vad gäller personbilsindustrins efterfrågan från hemmamarknaden. Däremot, precis vad som gäller globalt, är det trögare för maskinindustrin. Visserligen växer inhemska investeringar, men i lite dämpad takt jämfört med i fjol. Därutöver tillkommer exportsvårigheter för hela teknikindustrin, inte bara maskiner. Vi noterar att exporten till Kina inte avtagit exceptionellt, utan det är i stället exporten till Kanada som har problem, samt Latinamerika, som har stora problem. USAs teknikexport till Kanada och Latinamerika är 7 ggr högre än den till Kina. Trots denna blandade utveckling ökar amerikansk teknikproduktion med 3,5 procent i år.

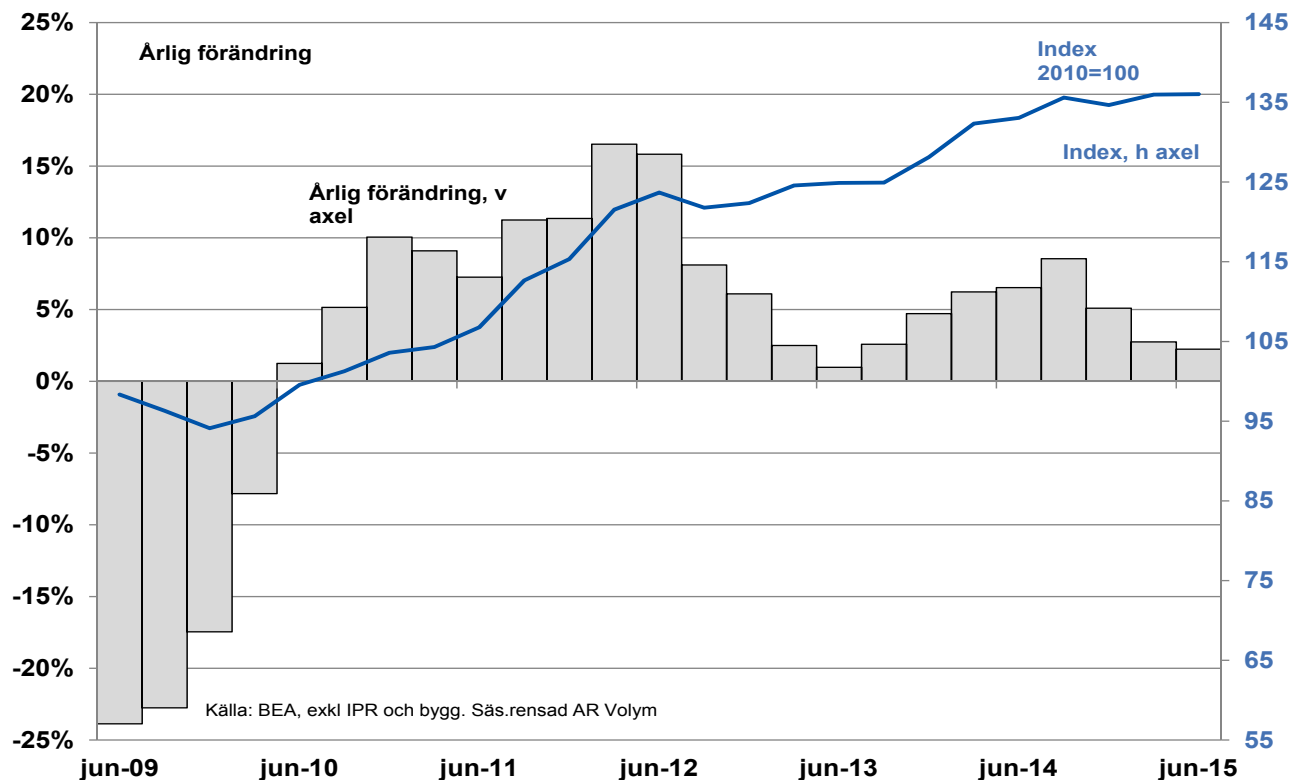
Blandat även framöver

Den omfattande investeringsuppgång vi sett sedan 2009-2015 går nu in i en lite lugnare period och förväntas inte växa som hittills. Företagsvinsterna växer i måttlig takt, vilket i vart fall indikerar fortsatt investeringstillväxt. Vi räknar med att investeringar ökar med 3 procent 2016 mot 4,5 procent i år.

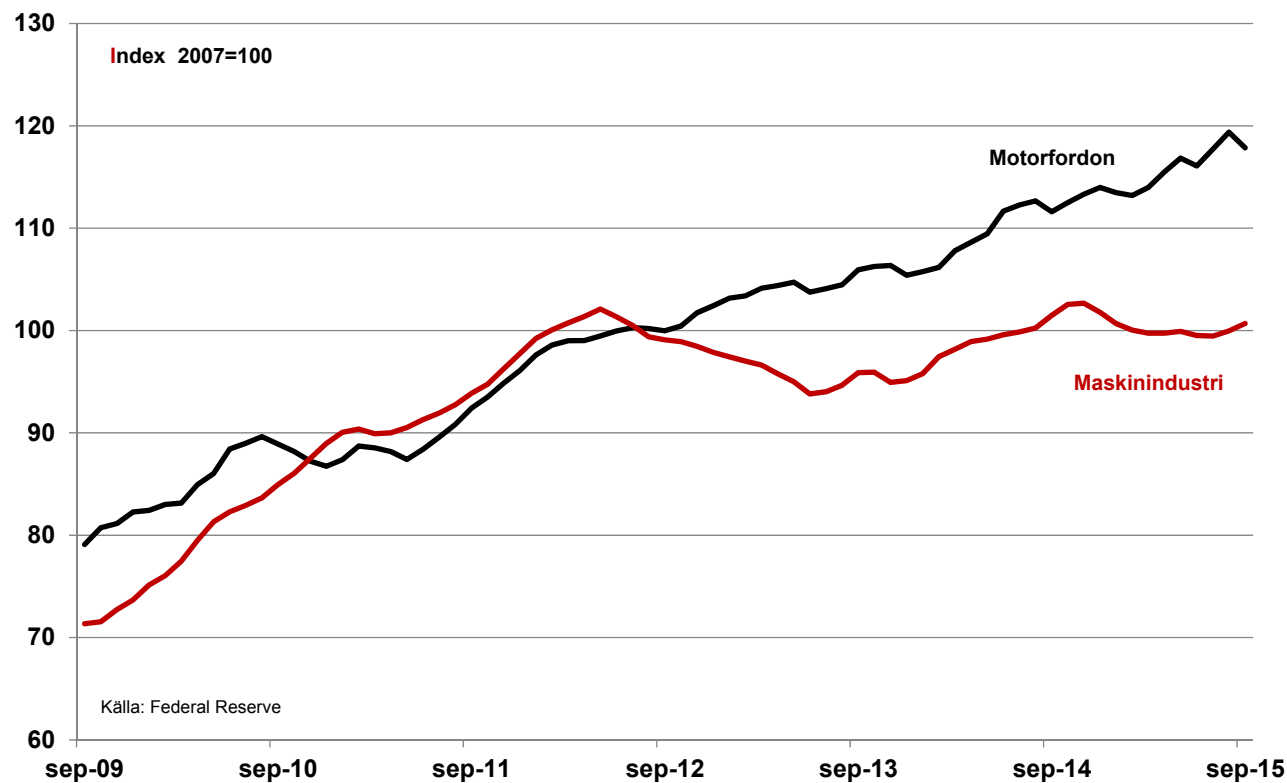
Dessutom finns en fortsatt "catching up" vad gäller bostadsbyggandet 2016. Här ligger konsensus bedömningen på knappt 1,3 miljoner bostäder 2016 mot förväntade 1,1 miljoner i år. Återigen, i bilens förlovade land, får personbilsindustrin bra stöd även 2016 av inhemsk fordonsförsäljning. Däremot ser det sämre ut för lastvagnar som nu har passerat sin cykliska topp.

Tillväxten i BNP ökar ungefär samma takt som i år eller ca 2,5 procent 2016. För teknikindustri i USA läget lite mer blandat än på länge. Produktionstillväxten förväntas nå tre procent 2016. Efter bra fart under några år blir i så fall utfallet 2016 därmed i paritet med branschens genomsnittsproduktionstillväxt på denna sida millennieskiftet.

Fasta investeringar USA

Produktionsvolym motorfordon och maskinindustri. USA

► BRIC

Svårt hitta ljuspunkter

I fjol minskade teknikproduktionen i Ryssland med 1,5 procent men vi räknar med en minskning med höga 12 procent i år. För några år sedan drömde bedömare om att Ryssland skulle bli Europas största personbilsmarknad 2015. Så kommer naturligtvis inte bli fallet med en tillbakagång på 30 procent i år. I näst intill desperata försök att på sikt få igång tillväxten har centralbanken sänkt sin viktigaste styrränta successivt sedan i vintras. Här hoppas banken på en gradvis sänkning av inflationstakten till 5,5 - 6,5 procent 2016 jämfört med nuvarande inflationstakt i september på 15,7 procent.

Trots räntestimulanser förväntas BNP-tillväxten minska med fyra procent i år. En gradvis normalisering av läget är möjlig under 2016 men BNP minskar ändå i genomsnitt med en procent. Teknikproduktionen bedöms minska även 2016 men med begränsade två procent. Vi kan glömma Ryssland som dynamisk exportmarknad nästa år även om efterfrågan inte blir lika låg som i år.

Det OS-ar kallt

Misskött ekonomisk politik i Brasilien, med kraftigt stigande räntor och därmed minskad efterfrågan på investeringsvaror, har bidragit till ekonomisk tillbakagång. Marknaden förväntar sig nu förvisso en sänkt styrränta till 13 procent i dec- 2016, men det är tveksamt om det hjälper i närtid då sådana räntesänkningar verkar med eftersläpning.

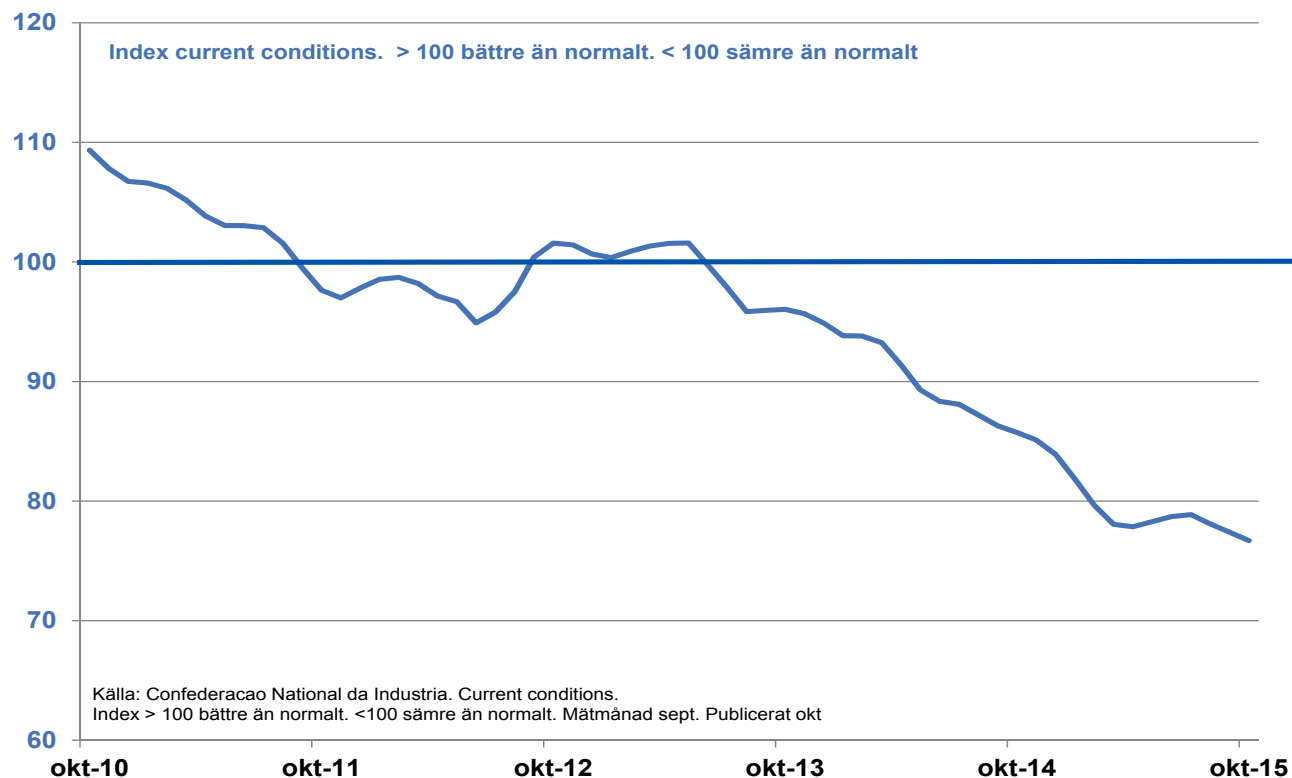
BNP förväntas minska med tre procent i år och med en procent nästa år. För investeringar förväntas ingen omedelbar vändning åtminstone inte i industrin. Här är kapacitetsnyttjandet på mycket låg nivå och i paritet med krisåren i början av 1990-talet.

Lägsta nivån

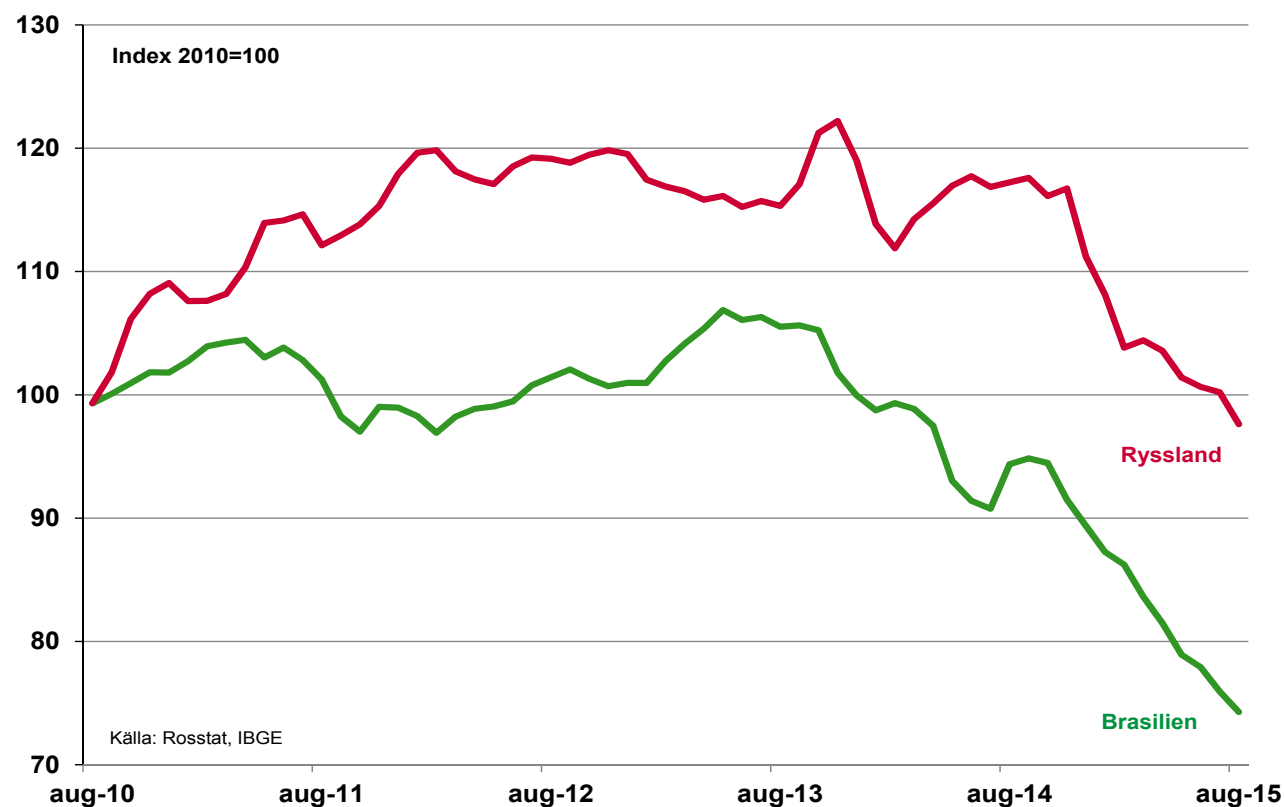
Den negativa makroekonomiska utvecklingen har naturligtvis fått fortsatt återverkningar i företagens syn på affärssituationen. Brasilianska industriförbundets indikator för teknikindustrins affärsläge har fortsatt utför. I september 2015 nådde den lägsta nivån sedan serien startade år 1999. Företagens förväntningar i september över affärsläget de kommande kvartalen visade ett ännu sämre utfall än det faktiska läget. Dystert med andra ord. Särskilt eländigt är situationen i fordonsindustrin.

Vi räknar med att produktionen för teknikindustri hämtar sig långsamt genom bl.a. lite högre export. Handelsviktat har valutan fallit kraftigt. Problemet är att knappt hälften av teknikexporten går till mindre framgångsrika republiker i Syd- och Mellanamerika. Efter det kraftiga produktionsfallet på hela 15 procent för teknikindustri i år uppskattas nedgången till fem procent 2016.

Nuvarande affärsläge teknikindustri. Brasilien

Produktionsnivå teknikindustri. Brasilien och Ryssland

► KINA

Från 15 till 3

Produktionsvolymen i Kinas teknikindustri ökade med 10 procent i fjol. Under de tre första kvartalen 2015 har tillväxten dämpats och uppgick till 7 procent motsvarande period 2014. För 2015 hamnar tillväxten på 6,8 procent. Det blir därmed den lägsta tillväxttakten sedan officiella siffror började publiceras på mer detaljerad nivå år 2006. Tillväxten har dämpats betydligt i maskinindustrin då tillväxten i inhemska investeringar avtagit. Maskinproduktionen ökar som följd av detta med låga 3 procent i år efter att ha ökat med i genomsnitt 15 procent per år 2006-2014. Fordonsproduktionen förväntas öka med en procent i genomsnitt 2015, här har produktionsnivån minskat successivt sedan i våras. Försäljningen av personbilar och lätta kommersiella fordon ökar med låga två procent 2015. Vi räknar med att försäljningstillväxten och därmed också fordonsproduktionen inte tilltar speciellt mycket 2016, utan ökar med omkring fyra procent vardera. Exporten är här relativt liten.

Igångsättning av nya byggnader fortsatte att minska under tredje kvartalet i år men i betydligt mindre takt än under första halvåret. Offentliga stimulanser och finansiella lättnader kan ha bidragit till att ha dämpat nedgångstakten. I år minskar igångsättningarna ca 10 procent och det för andra året rad. Men mot bakgrund av landets ambitiösa urbaniseringsplaner förväntas ungefär oförändrade igångsättningar 2016.

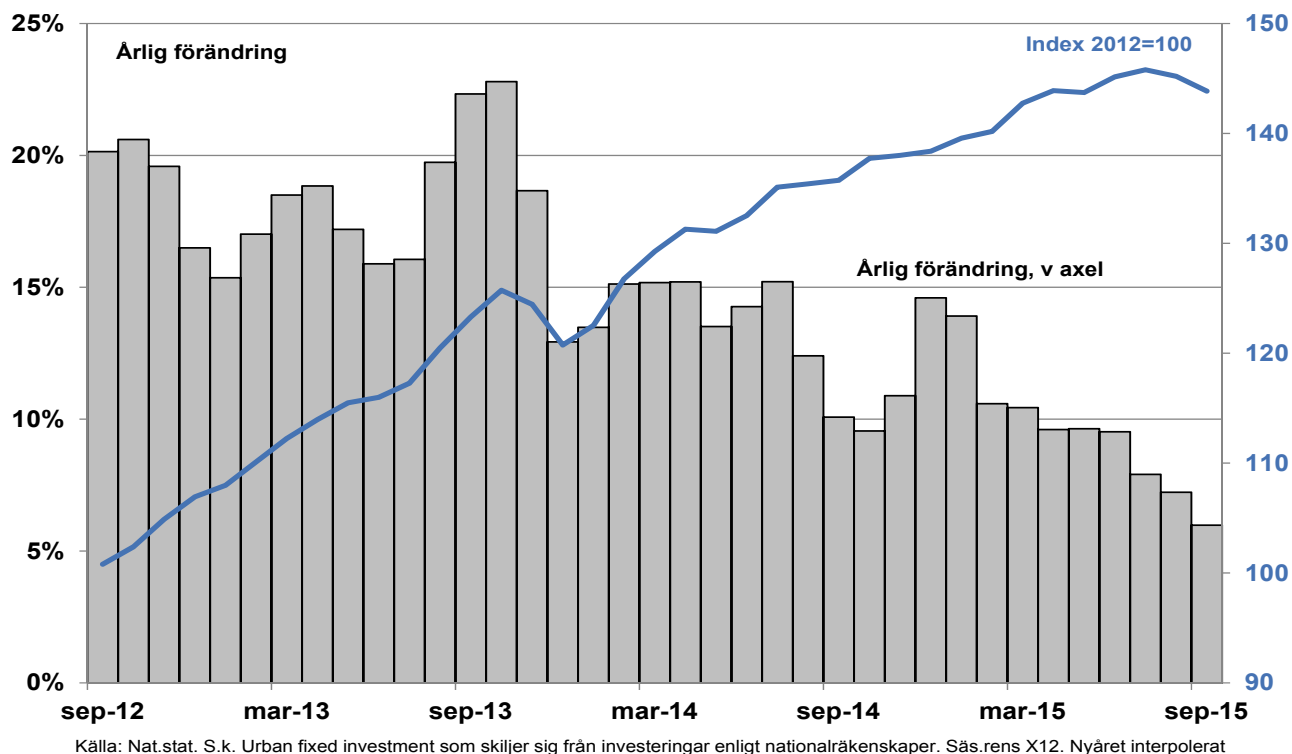
Det reformeras en hel del i Kina och kvalitetsinvesteringar behöver öka, men tvåsiffrig tillväxt i investeringar förefaller vara långt borta i närtid. Behovet av ökade investeringar är naturligtvis fortfarande högt där man kan notera att kapitalstocken per capita för köpkraftskorrigerade data ungefär nått en tredjedel av nivån i USA.

Penningvårdande myndigheter har försökt stimulera det senaste året så gott det går samt reformera finansmarknaden. Det är i och för sig bra, men vi räknar med att effekten på investeringsaktiviteten blir begränsad. Lägre BNP-tillväxt 2016 medför att tillväxten för teknikindustrin avtar till sex procent nästa år. Här är det bara ICT-hårdvara som växer med tvåsiffriga tal eller tio procent 2016.

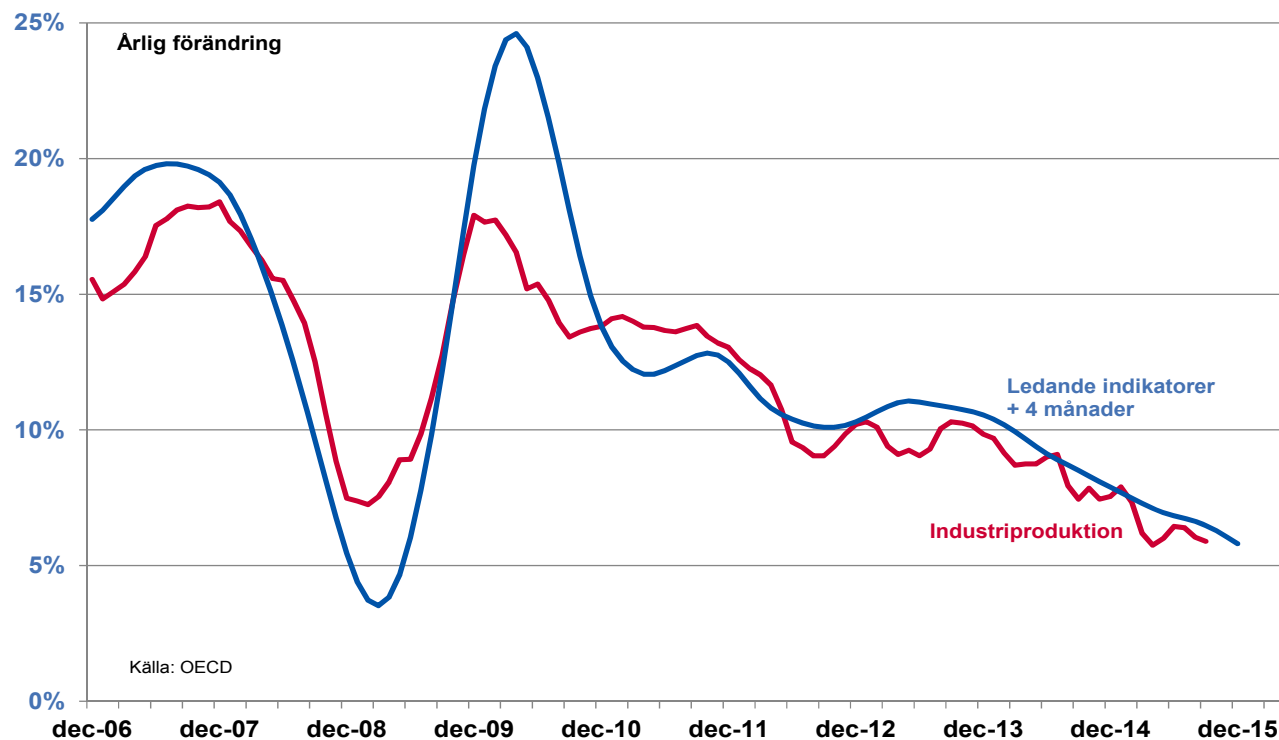
Spännande med ny karta

Det ska samtidigt poängteras att ekonomiska data för Kina är lite annorlunda än i övriga världen. Särskilt spännande blir det att se om eller när landet börjar använda senaste internationell metod för nationalräkenskaper och ekonomisk statistik. Kartan blir garanterat ny.

Investeringar tillverkningsindustri. Kina

Ledande indikatorer och industriproduktion. Kina

NYCKELTAL TEKNIKINDUSTRI SVERIGE ÅRLIG PROCENTUELL FÖRÄNDRING

	2013	2014	2015	2016
Produktionsvärde Mdr	725	-2,0	+6,0	+3,2
Produktionsvolym 2013 års pris Mdr	725	-4,3	+3,5	+2,5
Exportvärde Mdr inkl re-export*	490	+1,6	+8,0	+4,5
Antal anställda	292 900	-1,8	-1,0	-0,5
Exportviktad global BNP		+1,9	+1,7	+1,9
Global BNP IMF		+3,4	+3,1	+3,5
Global BNP Consensus		+2,8	+2,6	+3,0
Global BNP Economist IU		+3,4	+3,1	+3,5

*Stora skillnader i priser, värden och volymer i respektive delbransch

NYCKELTAL INTERNATIONELLT ÅRLIG PROCENTUELL FÖRÄNDRING VOLYM

	BNP		Fasta investeringar		Teknikproduktion	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
EMU	+1,5	+1,7	+2,0	+2,5	+2,0	+2,0
<i>varav</i>						
Tyskland	+1,7	+1,9	+2,0	+3,0	+1,5	+2,0
Finland	+0,1	+0,5	-3,0	+1,0	-4,0	+0,0
Italien	+0,8	+1,0	+1,0	+1,5	+2,0	+2,0
Frankrike	+1,0	+1,5	+1,0	+2,0	+1,5	+2,0
Storbritannien	+2,4	+2,2	+3,5	+2,0	+1,0	+0,0
USA	+2,6	+2,5	+4,5	+3,0	+3,5	+3,0
Danmark	+1,7	+2,0	0,0	+2,0	+5,0	+3,0
Kina	+6,9	+6,5	+9,0	+7,0	+6,8	+6,0
Norge	+1,5	+0,8	-4,0	-2,0	-1,0	-5,0
Världen	+3,0	+3,2	+3,0	+3,5	+2,5	+3,0

Fotnot: Kina. S.k. urban fixed investment i volym som visar annorlunda siffror än nationalräkenskaper.

OLIKA LÄNDERS BIDRAG TILL GLOBAL BNP TILLVÄXT

BNP	Bidrag från					
	Världen	USA	Kina	Japan	EU	Övriga
1995	3,4%	0,7%	0,3%	0,3%	0,9%	1,2%
2000	4,8%	1,3%	0,3%	0,3%	1,0%	1,9%
2015	3,1%	0,6%	1,1%	0,03%	0,4%	1,0%

Källa: IMF och Teknikföretagen

ANDEL AV GLOBAL BNP OCH ANDEL AV SVERIGES TEKNIKEXPORT

	Andel global BNP	Andel av Sveriges Teknikexport
EU+Norge	24%	63%
BRIC	21%	11%
USA	22%	9%
Övriga	33%	17%
	100%	100%

Källa: IMF och SCB

TEKNIKFÖRETAGENS KONJUNKTURPROGNOS

ISSN 1403-9559, Utges i maj och november

Anders Rune

08-782 08 36

anders.rune@teknikforetagen.se

Bengt Lindqvist

08-782 08 34

bengt.lindqvist@teknikforetagen.se

Teknikföretagen

**I EN GLOBALISERAD VÄRLD ÄR KREATIVITETEN SVERIGES STYRKA
– TEKNIKFÖRETAGEN GER KREATIVITETEN UTRYMME**

Box 5510, 114 85 Stockholm | 08-782 08 00 | www.teknikforetagen.se